

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku

15-264 Białystok, ul. Ciołkowskiego 2/3

tel. 85 742-53-78 fax 85 742-21-04

e-mail: sekretariat@wios.bialystok.pl

INFORMACJA

Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu hajnowskiego

WSTĘP	4
PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE.....	4
DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO-KONTROLNA I BADAWCZA	5
POWIETRZE	6
PRESJE – EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA	6
STAN – OCENA JAKOŚCI POWIETRZA	7
PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	7
STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	9
PRESJE – ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD	9
STAN – OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH	11
PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA	14
WODY PODZIEMNE	18
PRESJE	18
STAN - OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH	19
GOSPODARKA ODPADAMI	20
PRESJE	20
STAN	22
PRZECIWDZIAŁANIA – KONTROLE SKŁADOWISK I ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH	25
HAŁAS KOMUNIKACYJNY I PRZEMYSŁOWY	27
PRESJE – ŹRÓDŁA HAŁASU	27
STAN – POMIARY HAŁASU	28
PRZECIWDZIAŁANIA	28
POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	30
PRESJE – ŹRÓDŁA PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	30
STAN – POMIARY MONITORINGOWE	31
OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED AWARIAMI	32
NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE CHEMICZNE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH.....	32
TRANSPORT.....	33

WSTĘP

PODSTAWOWE INFORMACJE O POWIECIE

Położenie

Powiat hajnowski położony jest w południowo - wschodniej części województwa podlaskiego, na obszarze tzw. "Zielonych Płuc Polski". Pod względem geograficznym leży w makroregionie Niziny Podlaskiej i mezoregionie Wysoczyzny Bielskiej. Posiada powierzchnię 1624 km². Teren powiatu jest mało zróżnicowany, przeważnie płaski. Obszar południowo-wschodni powiatu pokrywa Puszcza Białowieska, jedyny w Europie kompleks leśny, który zachował się do naszych czasów w niezmienionej formie. Największymi rzekami regionu są Narew, z jej dopływem rzeką Narewką, Leśna Prawa - dopływ Bugu.

Struktura administracyjna i ludność

Powiat hajnowski podzielony jest administracyjnie na 9 gmin. Na terenie powiatu położone są 2 miasta: Hajnówka i Kleszczele.

Liczba ludności ogółem wynosi 46 584 mieszkańców. Gęstość zaludnienia 29 os./km².

Gospodarka

Powiat hajnowski jest regionem rolniczo - przemysłowym. Na jego terenie funkcjonuje 2916 podmiotów gospodarczych, z czego 6,6% należy do sektora publicznego.

Region ma doskonałe warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Najbardziej znane i cenione są produkty mleczarni w Hajnówce.

Działalność produkcyjna związana jest z przetwórstwem drewna: produkcją mebli, tarcicy, materiałów podłogowych, domków letniskowych, stolarki budowlanej, węgla drzewnego i aktywnego, palet, skrzynek oraz galanterii drewnianej. Znaczna część produkcji jest eksportowana.

Obok przemysłu drzewnego rozwinął się również maszynowy. Na terenie powiatu produkuje się traktory i inne maszyny rolnicze, maszyny i urządzenia do przemysłu drzewnego i leśnictwa, kotły i piece grzewcze. W Lewkowie znajduje się zakład produkujący znane w Polsce wyroby ceramiki budowlanej.

Przygraniczne położenie powiatu prowadzi handel z Białorusią i innymi krajami zza wschodniej granicy. Funkcjonują tu dwa towarowe przejścia graniczne - w Siemianówce i Czeremsze, przy których prowadzą działalność firmy handlowe zajmujące się importem nawozów, drewna, gazów technicznych oraz innych produktów.

Walory przyrodnicze powiatu

Tereny o szczególnych walorach przyrodniczych zajmują aż 58,5% powierzchni powiatu (95032,5 ha). Na Białowiecki Park Narodowy przypada 10517,3 ha, rezerваты przyrody 12340,3 ha, a na obszary chronionego krajobrazu 71830,4 ha. W powiecie zlokalizowanych jest 1286 pomników przyrody.

Szczególnie cenne obszary są objęte siecią Natura 2000, za które uznaje się tereny najważniejsze dla zachowania zagrożonych lub bardzo rzadkich gatunków roślin, zwierząt czy charakterystycznych siedlisk przyrodniczych, mających znaczenie dla ochrony wartości przyrodniczych Europy. Podstawą utworzenia sieci Natura 2000 są 2 dyrektywy unijne tzw. „Dyrektywa Ptasia” i „Dyrektywa Siedliskowa”.

Na terenie powiatu obszar Natura 2000 tworzą: Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO): Puszcza Białowieska (63148 ha) i Dolina Górnej Narwi (18384 ha) oraz Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO): Ostoja w Dolinie Górnej Narwi (20307 ha) i Puszcza Białowieska.

DZIAŁALNOŚĆ INSPEKCYJNO-KONTROLNA I BADAWCZA

Prawne podstawy funkcjonowania Inspekcji Ochrony Środowiska określono w ustawie z dnia 20 lipca 1991 r., która nałożyła na nią obowiązek:

- kontrolowania przestrzegania przepisów prawa o ochronie środowiska przez podmioty gospodarcze,
- prowadzenia badania stanu środowiska,
- informowania społeczeństwa o wynikach tych badań.

Szczegółowe cele działalności inspekcyjno-kontrolnej WIOŚ są corocznie ustalane w planach pracy, stworzonych na podstawie wytycznych Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, analizy wyników dotychczasowej działalności, propozycji przekazanych przez Marszałka, Wojewodę oraz przez organy samorządowe.

ZAKRES DZIAŁALNOŚCI INSPEKCYJNO-KONTROLNEJ

Podstawowym celem kontroli jest wymuszenie na jednostkach organizacyjnych podejmowania działań, które w konsekwencji mają spowodować zmniejszenie ich negatywnego wpływu na środowisko. Inspekcja Ochrony Środowiska zgodnie z przysługującymi kompetencjami może zastosować różnego rodzaju środki dyscyplinujące, między innymi:

- wydać zarządzenia pokontrolne,
- wydać decyzję wyznaczającą termin usunięcia zaniedbań, a w przypadku stwierdzenia zagrożenia życia lub zdrowia czy znacznych szkód w środowisku, w porozumieniu z Wojewodą, decyzję wstrzymującą działalność zakładu,
- wymierzyć karę pieniężną za naruszanie warunków korzystania ze środowiska,
- skierować wystąpienia do innych organów administracji państwowej, rządowej i samorządu terytorialnego z wnioskiem o podjęcie działań związanych z ich właściwością,
- zastosować karę grzywny (mandat karny),
- skierować wniosek do sądu i organów ścigania.

*W tym miejscu należy zwrócić uwagę na **możliwości prawnych działań własnych samorządów**, zbieżnych z kompetencjami lub celami działań przypisanymi Inspekcji Ochrony Środowiska, które pozwalają przeciwdziałać negatywnemu oddziaływaniu na środowisko, a także minimalizować problemy środowiskowe.*

W okresie od VIII.2011 – VIII.2012 r. na terenie powiatu przeprowadzono łącznie 60 kontroli w najbardziej uciążliwych podmiotach i obiektach. W przypadkach stwierdzanych przekroczeń, wydawano stosowne zarządzenia, a także wymierzono kary pieniężne za naruszenie warunków korzystania ze środowiska.

MONITORING ŚRODOWISKA

W ramach działalności badawczej, główny zakres prac Inspekcji Ochrony Środowiska prowadzony jest w oparciu o Program Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), którego koordynatorem jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. System PMŚ składa się z 3 głównych bloków - zagadnień: jakość środowiska, emisja oraz oceny i prognozy. Zadania PMŚ realizowane są przez różnorodne instytucje w kraju, a w znacznym zakresie przez Wojewódzkie Inspektoraty Ochrony Środowiska. Dane uzyskiwane w Programie PMŚ tworzą wojewódzką bazę informacji o stanie środowiska.

Program badawczy realizowany przez WIOŚ obejmuje następujące komponenty środowiska:

- monitoring powietrza atmosferycznego,
- monitoring wód powierzchniowych płynących i stojących,
- monitoring wód podziemnych,
- monitoring hałasu,
- monitoring pól elektromagnetycznych,
- monitoring odpadów niebezpiecznych.

W każdym podsystemie badawczym, na potrzeby wykonywanych ocen, wyszczególnia się 3 elementy: presje, stan i przeciwdziałanie.

POWIETRZE

PRESJE – EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ DO POWIETRZA

Głównymi źródłami zanieczyszczeń atmosfery na terenie powiatu są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno – bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów, głównie na trasie Białystok – Hajnówka, Białystok – Bielsk Podlaski – Kleszczele – przejście graniczne Połowce, Hajnówka - Białowieża oraz Hajnówka – Bielsk Podlaski.

Substancjami zanieczyszczającymi, mającymi największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzącymi głównie z procesów spalania energetycznego są: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Od środków transportu największy udział w emisji zanieczyszczeń mają tlenki azotu, tlenek węgla i benzen.

Według danych GUS w 2011 r. emisja zanieczyszczeń pyłowych ogółem z terenu powiatu hajnowskiego wyniosła 118 ton i w porównaniu do poprzedniego roku była ona niższa, a na przestrzeni wielolecia obserwuje się trend malejący.

Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem w 2011 r. wyniosła 78 105 ton. W porównaniu do roku poprzedniego była ona niższa jednakże na przestrzeni kilku lat obserwuje się trend rosnący.

Emisję z powiatu na tle województwa przedstawiono w tabeli.

EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH											
	J. m.	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Emisja zanieczyszczeń pyłowych											
woj. podlaskie ogółem	t/r	2 020	1 972	2 176	2 004	1 740	1 748	1 324	1 146	1 096	977
powiat hajnowski											
ogółem	t/r	180	237	272	232	186	141	107	125	131	118
węglowo-grafitowe, sadza	t/r	1	1	12	12	11	10	10	11	6	3
Emisja zanieczyszczeń gazowych											
woj. podlaskie ogółem	t/r	1 873 814	1 983 537	1 874 115	1 799 787	1 703 946	1 716 244	1 602 796	1 597 587	1 616 560	1 646 078
powiat hajnowski											
ogółem	t/r	54 803	62 005	67 384	61 473	57 785	83 532	73 948	91 483	89 397	78 105
ogółem (bez CO2)	t/r	-	-	-	-	973	412	305	405	596	651
dwutlenek siarki	t/r	143	153	174	139	148	124	78	90	105	97
tlenki azotu	t/r	82	94	98	88	98	111	86	83	85	93
tlenek węgla	t/r	422	444	528	637	727	177	141	230	344	400
dwutlenek węgla	t/r	54 127	61 262	66 528	60 556	56 812	83 120	73 643	91 078	88 801	77 454
ZANIECZYSZCZENIA ZATRZYMANE LUB ZNEUTRALIZOWANE W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI											
woj. podlaskie pyłowe	t/r	121 233	137 184	121 810	118 417	116 765	117 089	83 472	68 884	86 589	98 981
powiat hajnowski pyłowe	t/r	540	761	722	554	541	336	216	197	1139	1372

dane: GUS

STAN – OCENA JAKOŚCI POWIETRZA

Ocena stopnia zanieczyszczenia powietrza na terenie woj. podlaskiego dokonywana jest w oparciu o pomiary kontrolne głównych zanieczyszczeń emitowanych bezpośrednio do atmosfery (emisja) oraz badania monitoringowe substancji powstających w atmosferze (imisja).

Na terenie „strefy podlaskiej” która obejmuje wszystkie, za wyjątkiem aglomeracji białostockiej, powiaty województwa podlaskiego, wykonywana corocznie (zgodnie art. 89 Ustawy Prawo ochrony środowiska) „Ocena poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref województwa podlaskiego” **wykazała za rok 2011 przekroczenia norm dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu PM2,5**. Obszarem przekroczeń jest miasto Łomża, które leży również w „strefie podlaskiej”.

Do oceny jakości powietrza na terenie całego województwa służą również pomiary prowadzone na stacji tła wiejskiego, która znajduje się w nadleśnictwie Borsukowizna (gm. Szudziałowo). Wykonywany jest tam pomiar automatyczny dwutlenku siarki, tlenków azotu i ozonu. W 2011 r. stwierdzono **przekroczenia poziomów celów długoterminowych dla ozonu** zarówno dla kryteriów: ochrony zdrowia i ochrona roślin, co potwierdzają wyniki badań prowadzone w latach poprzednich (od 2004 r.).

PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Wyniki kontroli obiektów będących źródłami emisji (w okresie od sierpnia 2010 – terminu opracowania poprzedniej oceny stanu środowiska na terenie powiatu do sierpnia 2011 roku) przedstawiono poniżej:

- **Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Białymstoku; Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce** (kontrola: sierpień/grudzień 2011 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń są: procesy technologiczne (przetadunek i rozlewanie gazu płynnego). Zastosowano szczelny, ciśnieniowy system rurociągów w układzie autocysterna - zbiornik - budynek napełniania butli. W/w procesy mogą być jednak źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza. Dodatkowym źródłem emisji jest kocioł o mocy nominalnej 23 kW. Moc nominalna pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła zwolnionego z obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **MPO Sp.z o.o. w Białymstoku; Spalarnia odpadów medycznych eksploatowana w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Hajnówce** (kontrola: wrzesień 2011 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń jest spalarnia odpadów medycznych. Spółka posiada decyzję ustalającą rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzenia do powietrza ze spalarni odpadów medycznych. MPO Sp. z o.o. realizuje obowiązek wykonywania okresowych pomiarów emisji do powietrza z instalacji spalania odpadów eksploatowanej w SPZOZ w Hajnówce i przekazywania ich wyników do WIOŚ. W 2010 r. stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych poziomów emisji fluorowodoru, substancji organicznych w przeliczeniu na całkowity węgiel organiczny oraz tlenku węgla z instalacji do termicznego przekształcania odpadów medycznych. Wydano decyzję o karze. Ostatnie pomiary nie wykazały przekroczeń wielkości emisji w stosunku do wartości dopuszczalnych.
- **Terminal Integro Sp. z o.o. w Narewce** (kontrola: wrzesień/grudzień 2011 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń są procesy technologiczne (przetadunek i rozlewanie gazu płynnego). Zastosowano szczelny, ciśnieniowy system rurociągów w układzie cysterna kolejowa na torze szerokim - cysterna kolejowa na torze normalnym - autocysterna - zbiorniki. W/w procesy mogą być jednak źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza. Dodatkowym źródłem emisji są dwa kotły gazowe (jeden zapasowy) o mocy 198-262 kW. Moc nominalna kotłów pozwala na zakwalifikowanie ich jako źródła zwolnionego z obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **RINDIPOL S.A. w Hajnówce** (kontrola: październik/listopad 2011 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń jest kotłownia „węgiel+biomasa” wyposażona w dwa kotły o łącznej mocy cieplnej 25 MWt, kotłownia „na biomasę” wyposażona w kocioł o mocy cieplnej 5,8 MWt oraz kotłownia olejowa wyposażona w dwa kotły o łącznej mocy cieplnej 13,6 MWt. W czasie kontroli przeprowadzono kontrolne pomiary emisji zanieczyszczeń z kotła. Wykazały przekroczenie dopuszczalnej wielkości emisji NO₂ w odniesieniu do wartości określonej w posiadanym przez zakład pozwoleniu zintegrowanym. Wydano decyzję o karze. Zakład wywiązuje się z obowiązku prowadzenia pomiarów stężeń substancji zanieczyszczających w gazach odlotowych z eksploatowanych kotłów - ostatnie pomiary nie wykazały przekroczeń.

- **Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o. w Płocku, Baza Paliw Nr 15 w Narewce** (kontrola: październik/grudzień 2011 r.) Źródłami emisji zanieczyszczeń są: kocioł rzemieślniczy o mocy ok. 150 kW; procesy przetadunkowe oleju napędowego; procesy przetadunkowe gazów. Moc nominalna kotła pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła zwolnionego z ustawowego obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrola: grudzień 2011r.) Źródłami emisji zanieczyszczeń są: kotłownia wyposażona w 2 kotły o nominalnej mocy cieplnej 2,5 MW każdy i 1 kocioł o nominalnej mocy cieplnej 1,0 MW; kotłownia wyposażona w kocioł o mocy cieplnej 22 kW; kotłownia wyposażona w 3 kotły o niewielkiej mocy cieplnej (ok. 0,5 MW). Przedsiębiorstwo posiada pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza z instalacji energetycznej z jednej kotłowni. Zgodnie z obowiązującymi przepisami pozostałe kotłownie nie wymagają pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, ani zgłoszenia. Podczas kontroli dokonano kontrolnego pomiaru emisji zanieczyszczeń z jednej kotłowni – brak przekroczeń. Zakład wywiązuje się z obowiązku prowadzenia pomiarów stężeń substancji zanieczyszczających w gazach odlotowych z eksploatowanych kotłów. Ostatnie pomiary nie wykazały przekroczeń. Wyniki prowadzonych okresowych pomiarów wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza przekazywane są do WIOŚ w Białymstoku.
- **Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrola: luty 2012 r.) Na podstawie zgłoszenia WIOŚ przeprowadził kontrolę interwencyjną w zakładzie. Ustalono, że zakład posiada kotłownię z kotłem o mocy 60 kW. W dniu kontroli kocioł był eksploatowany. Nie stwierdzono intensywnego dymienia z emitora odprowadzającego zanieczyszczenia. W kotłowni materiałem przygotowanym do spalania były kawałki drewna oraz trociny. W trakcie oględzin terenu nie stwierdzono jakichkolwiek odpadów przygotowanych do spalania. Część budynku, w którym znajdują się pomieszczenia biurowe i socjalne ogrzewana jest za pomocą kotła c.o. + c.w.u. o mocy 25 kW. W dniu kontroli kocioł był eksploatowany. Nie stwierdzono intensywnego dymienia z emitora. Materiałem przygotowanym do spalania był węgiel groszek eko. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **Ali-Kam Hasin Farhan w Białystoku; Stacja paliw płynnych w Hajnówce** (kontrola: kwiecień 2012 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń jest kocioł o mocy 21 kW oraz procesy rozładunkowo-nalewcze. Moc nominalna kotła pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła zwolnionego z obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Jednostka złożyła zgłoszenie wymagane dla instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **Arino House Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrola: maj 2012 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń jest kocioł (automatyczny zespół spalania drewna rozdrobnionego) oraz lakiernia. Moc kotła pozwala na zwolnione go z obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Zakład posiada pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z procesów lakierowania. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **KRYPTON Sp. z o.o. oddział w Narewce** (kontrola: czerwiec 2012 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń do powietrza jest kocioł o mocy 24 kW. Zastosowano szczelny, ciśnieniowy system rurociągów w układzie cysterna kolejowa na torze szerokim – zbiorniki - autocysterna. W/w procesy wraz z niezbędnymi przy tym obiektami - urządzeniami technologicznymi mogą być jednak źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza. Moc nominalna kotła pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła zwolnionego z obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **Zakłady Maszynowe „HAMECH” Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrola: czerwiec 2012r.) Źródłami emisji zanieczyszczeń są: 2 ściany sucha i mokra (mechaniczny rodzaj odciągu gazów, wentylator dachowy); 2 zespoły dwóch ścian wyciągowych mokrych; półautomatyczne urządzenie do spawania; 4 kotły opalane biomasą. Zakład posiada pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza z prowadzonych procesów malarskich i spawalniczych. Zakres i sposób monitorowania wielkości emisji jest uregulowany w/w decyzją. Zgodnie z nią zakład powinien prowadzić okresowo raz na rok pomiary wielkości emisji lotnych związków organicznych. Ostatnie pomiary zostały wykonane w 2010 r. i 2011 r. – nie wykazały przekroczeń. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **TRANSDAR Sp. z o.o. w Warszawie; Stacja paliw w Czeremcha Wieś** (kontrola: lipiec 2012 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń jest kocioł o mocy 17 kW oraz procesy rozładunkowo-nalewcze. Moc nominalna kotła pozwala na zakwalifikowanie go jako źródła zwolnionego z obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej. Jednostka złożyła zgłoszenie wymagane dla instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.
- **Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Hajnówce** (kontrola: styczeń/luty 2012 r.) Źródłem emisji zanieczyszczeń są dwa nowe kotły o mocy całkowitej 6,6 MW. Powyższe kotły są eksploatowane od

kwietnia 2011 r.. Stare jednostki kotłowe kocioł o mocy cieplnej 4,76 MWt i kocioł o mocy cieplnej 3,43 MWt stanowią rezerwę. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony środowiska podmiot dokonał zgłoszenia nowej instalacji. Po uruchomieniu wykonano kontrolny pomiar emisji zanieczyszczeń z nowych kotłów, który wykazał dotrzymanie dopuszczalnych warunków emisji zanieczyszczeń. Kontrola nie wykazała nieprawidłowości.

- **GRYFSKAND Sp. z o. o. w Gryfinie; Oddział w Hajnówce** (kontrola: lipiec/sierpień 2012 r.) Źródłami emisji zanieczyszczeń są: dwa kotły utylizacyjne, młyny węgla kamiennego i węgla drzewnego oraz odsiewacze węgla drzewnego i węgla formowanych, koksu aktywnego, sorbentów. Zakład posiada decyzję określającą rodzaje i ilości substancji zanieczyszczających dopuszczonych do wprowadzania do powietrza z procesów wytwórczych. Podczas kontroli stwierdzono, że instalacja do produkcji węgla drzewnego eksploatowana jest z naruszeniem warunków pozwolenia (istotne zwiększenie produkcji węgla drzewnego aktywnego w skali roku). W związku z powyższym pouczono kontrolowanego, że posiadana decyzja wymaga uaktualnienia. W czasie kontroli, ze względów technicznych kontrolne pomiary emisji zanieczyszczeń nie zostały przeprowadzone.
- **Pronar Sp. z o.o. w Narwi** (kontrola: sierpień/wrzesień 2012 r.) Źródłami emisji zanieczyszczeń (zmiany w porównaniu do ustaleń ostatniej kontroli) są: wanna na kąpiel do mycia detali + palnik olejowy (istnieje od lipca 2012 r., do dnia zakończenia kontroli nie uruchomiona); „kuchnia farb” (istnieje od czerwca 2012 r.); dwie kabiny lakiernicze (istniejąca malarnia ciągników i przyczep) – w czerwcu 2012 r. zmianie uległ sposób odprowadzania zanieczyszczeń; kabiny suszarnicze (istnieją od czerwca 2012 r.); zlikwidowano suszarkę komorową przeponową, w jej miejsce zainstalowano piec do polimeryzacji farby do kataforezy (do dnia zakończenia kontroli nie uruchomiona); zlikwidowano nagrzewnice wnętrza hali lakierni prozkowej; tunel chłodzenia – dwa emitory wyciągowe, wanna do kataforezy, malarnia montażu ciągników (do dnia zakończenia kontroli nie uruchomione). Spółka posiada pozwolenie na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza z instalacji technologicznych zakładu Nr 2. Ze względu na istotne zmiany dotyczące źródeł emisji, stan formalnoprawny w zakresie emisji zanieczyszczeń do powietrza wymaga uaktualnienia – wydano zarządzenie pokontrolne nakazujące uregulowanie nieprawidłowości. Ze względu na niewielką moc cieplną kotłów spółka zwolniona jest z ustawowego obowiązku posiadania decyzji o emisji dopuszczalnej natomiast została zgłoszona.

STAN CZYSTOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

PRESJE – ŹRÓDŁA ZANIECZYSZCZEŃ WÓD

Wielkość presji na wody prezentuje stopień wyposażenia w infrastrukturę obsługującą gospodarkę wodno-ściekową. W 2011 roku długość czynnej sieci wodociągowej wynosiła 684,3 km. Korzystało z niej 91,1% ludności (największy udział gmina Hajnówka – 96,6%, najmniejszy gmina Narew – 69,9%).

Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności									
Jednostka terytorialna	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Powiat hajnowski	89,6	89,9	90,2	90,5	90,5	90,6	90,8	91,1	-
Hajnówka-gmina miejska	96,3	96,3	96,5	96,6	96,6	96,6	96,6	96,6	-
Hajnówka-gmina wiejska	82,0	82,0	82,7	82,7	82,9	83,2	83,4	83,9	-
Białowieża	82,9	83,1	83,1	83,1	83,2	83,3	83,3	84,7	-
Czeremcha	90,2	90,8	91,3	91,4	91,4	91,5	91,6	91,7	-
Czyże	85,8	85,8	85,9	85,9	85,9	86,0	86,8	86,8	-
Dubicze Cerkiewne	94,0	94,0	94,1	94,4	94,5	94,6	94,6	94,7	-
Kleszczele	92,5	92,6	92,3	92,4	92,6	92,6	92,7	93,4	-
Narew	65,0	66,8	66,0	68,3	68,5	68,7	68,9	69,9	-
Narewka	88,9	89,7	91,5	91,6	91,7	91,7	91,8	91,9	-

dane: GUS

Długość sieci kanalizacyjnej w 2011 roku w powiecie hajnowskim wynosiła 232,1 km. Korzystało z niej 56,7% ludności (największy udział gmina miejska Hajnówka – 85,3%, natomiast najmniejszy gmina Czyże – 6,9%).

Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności									
Jednostka terytorialna	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Powiat hajnowski	49,6	51,3	52,4	54,2	54,9	55,1	55,4	56,7	-
Hajnówka-gmina miejska	82,7	83,6	84,0	84,3	84,5	84,5	84,7	85,3	-
Hajnówka-gmina wiejska	17,0	17,1	20,8	26,1	27,2	27,4	27,7	29,3	-
Białowieża	52,6	53,1	53,2	53,3	53,7	54,0	54,2	56,5	-
Czeremcha	35,4	36,5	36,5	38,1	38,3	38,5	38,8	40,4	-
Czyże	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,4	0,5	6,9	-
Dubicze Cerkiewne	1,5	14,0	14,5	14,5	14,5	14,9	14,9	15,4	-
Kleszczele	24,5	27,8	28,1	28,2	28,3	28,7	28,9	30,7	-
Narew	7,9	7,9	9,9	16,5	19,0	19,0	19,0	19,9	-
Narewka	33,9	37,1	39,0	44,0	45,1	45,1	45,3	45,3	-

dane: GUS

W 2011 roku funkcjonowały 15 komunalnych i 1 przemysłowa oczyszczalnia ścieków. Tylko 2 oczyszczalnie komunalne były wyposażone w system podwyższonego usuwania biogenów. Najwięcej oczyszczalni – 4 obiekty funkcjonowało w gminie Narewka.

Komunalne i przemysłowe oczyszczalnie ścieków - ogółem ilość obiektów										
Jednostka terytorialna	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Powiat hajnowski	14	14	14	14	15	16	17	16	16	16
Hajnówka-gmina miejska	3	2	2	2	2	2	2	1	1	1
Hajnówka-gmina wiejska	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Białowieża	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Czeremcha	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Czyże	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
Dubicze Cerkiewne	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Kleszczele	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Narew	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3
Narewka	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

dane: GUS

W 2011 roku 66,6% mieszkańców korzystało z oczyszczalni ścieków (najmniej osób korzystało z oczyszczalni w gminie Dubicze Cerkiewne, a najwięcej w Hajnówce).

Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności										
Jednostka terytorialna	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Powiat hajnowski	50,18	57,05	58,56	62,16	64,67	62,62	63,57	59,77	63,4	66,6
Ogólna liczba mieszkańców obsługiwana przez oczyszczalnie ścieków										
Jednostka terytorialna	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Powiat hajnowski	25 060	28 227	28 671	30 105	30 932	29 573	29 741	27 722	29068	30156
Hajnówka-gmina miejska	18 000	21 000	20 847	22 159	21 918	20 200	20 200	18 345	19475	19769
Hajnówka-gmina wiejska	1 100	1 100	1 257	1 236	1 867	1 673	1 693	1 365	1414	1943
Białowieża	1 500	1 500	1 520	1 535	1 551	1 587	1 619	1 643	1 643	1650
Czeremcha	1 500	1 500	1 540	1 540	1 500	1 523	1 529	1 545	1563	1583
Czyże	0	0	0	0	0	218	218	220	369	586
Dubicze Cerkiewne	0	80	195	200	200	200	200	220	225	225
Kleszczele	572	782	828	850	850	850	1 015	1 059	1059	1085
Narew	776	599	599	606	780	990	795	814	809	809
Narewka	1 612	1 666	1 885	1 979	2 266	2 332	2 472	2 511	2511	2506

dane: GUS

STAN – OCENA JAKOŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH

Zasady monitoringu wód uwzględniają badania i ocenę jakości wód w sposób odpowiedni do celów jej użytkowania i prowadzonej działalności na obszarze zlewni. Badania objęły:

- monitoring wód dla celów ogólnej oceny jakości wody, w tym stopnia eutrofizacji poprzez badania stężeń związków azotu i fosforu oraz w celu określenia odcinków wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych.
- monitoring jakości wód przeznaczonych do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków w warunkach naturalnych,
- monitoring wód prowadzony w ujęciach zaopatrujących ludność w wodę do spożycia oraz w obszarach ochronnych zbiorników wód śródlądowych,
- monitoring jakości wód granicznych.

KLASYFIKACJE WÓD

- **Ocena jakości wód.** Podstawą jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. 2011 r. Nr 257, poz. 1545). Dokument określa sposób klasyfikacji jednolitych części wód powierzchniowych w ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych i przybrzeżnych oraz sztucznych jednolitych części wód powierzchniowych i silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych. Punkty monitoringowe zlokalizowane są na zamknięciach zlewni tzw. jednolitymi częściami wód (JCW). Monitoring prowadzi się w sposób umożliwiający ocenę ich stanu oraz ilościowe ujęcie czasowej i przestrzennej zmienności parametrów biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i chemicznych.
W ciekach naturalnych, jeziorach lub innych zbiornikach naturalnych, wodach przejściowych oraz przybrzeżnych klasyfikuje się **STAN EKOLOGICZNY** na podstawie wyników klasyfikacji zbadanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych¹. Stan ekologiczny jest definiowany jako:
 - **bardzo dobry**, jeżeli:
 - ✓ zmiany wartości fizykochemicznych i hydromorfologicznych elementów jakości dla danego typu wód powierzchniowych przy klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych wynikające z działalności człowieka nie występują albo są niewielkie w odniesieniu do wartości tych elementów jakości w warunkach niezakłóconych,
 - ✓ wartości biologicznych elementów jakości dla danego typu wód powierzchniowych przy klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych są zgodne z wartościami elementów jakości w warunkach niezakłóconych i nie wskazują na oznaki zakłóceń albo wskazują na niewielkie oznaki zakłóceń,
 - ✓ występują warunki i populacje specyficzne dla danego typu wód powierzchniowych.
 - **dobry**, gdy wartości biologicznych elementów jakości dla danego typu wód powierzchniowych przy klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych wskazują na niski poziom zakłóceń wynikający z działalności człowieka, ale odchylenia od wartości biologicznych wskaźników jakości dla tej klasyfikacji występujących w danym typie wód powierzchniowych w warunkach niezakłóconych są niewielkie.
 - **umiarkowany**, gdy:
 - ✓ zachodzą umiarkowane różnice między wartościami biologicznymi elementów jakości dla danego typu wód powierzchniowych przy klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych a wartościami występującymi w warunkach niezakłóconych, wartości biologicznych elementów jakości dla danego typu wód powierzchniowych przy klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych wskazują na umiarkowany poziom zakłóceń wynikający z działalności człowieka, ale wyższy niż występujący w warunkach stanu dobrego.
 - ✓ wartości biologicznych elementów jakości dla danego typu wód powierzchniowych przy klasyfikacji

¹ nieuwzględnione w ocenie ze względu na trwające prace nad ich klasyfikacją

stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych wskazują na umiarkowany poziom zakłóceń wynikający z działalności człowieka, ale wyższy niż występujący w warunkach stanu dobrego.

- **słaby**, jeżeli:
 - ✓ wartości biologicznych elementów jakości dla danego typu wód powierzchniowych przy klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych wskazują na znaczne zmiany w stosunku do wartości tych elementów jakości występujących w danym typie wód powierzchniowych w warunkach niezakłóconych,
 - ✓ zbiorowiska organizmów występujące w jednolitej części wód powierzchniowych różnią się od zbiorowisk występujących w danym typie wód powierzchniowych w warunkach niezakłóconych.
- **zły**, gdy:
 - ✓ wartości biologicznych elementów jakości dla danego typu wód powierzchniowych przy klasyfikacji stanu ekologicznego jednolitych części wód powierzchniowych wskazują na poważne zmiany w stosunku do wartości tych elementów jakości występujących w danym typie wód powierzchniowych w warunkach niezakłóconych,
 - ✓ nie występuje znaczna część populacji występujących w danym typie wód powierzchniowych w warunkach niezakłóconych.

Dla wód sztucznych lub silnie zmienionych² określa się **POTENCJAŁ EKOLOGICZNY**. Klasyfikuje się go na podstawie wyników klasyfikacji zbadanych elementów biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Potencjał ekologiczny jest definiowany jako: **maksymalny, dobry, umiarkowany, słaby, zły**.

- **maksymalny**, jeżeli:
 - ✓ wartości biologicznych elementów jakości odpowiadają wartościom tych elementów jakości określonym dla najbardziej zbliżonego typu wód powierzchniowych, przy warunkach fizycznych wynikających z charakterystyki sztucznej lub silnie zmienionej jednolitej części wód powierzchniowych,
 - ✓ warunki hydromorfologiczne odpowiadają oddziaływaniom na jednolitą część wód powierzchniowych, wynikającym z charakterystyki tej jednolitej części wód jako sztucznej jednolitej części wód powierzchniowych lub silnie zmienionej jednolitej części wód powierzchniowych,
 - ✓ podjęto wszelkie działania ochronne w celu zapewnienia jak najlepszego zbliżenia do ciągłości ekologicznej, w szczególności w celu umożliwienia migracji fauny oraz zapewnienia jej odpowiednich tarlisk i warunków rozmnażania,
 - ✓ elementy fizykochemiczne oraz stężenia substancji biogenych odpowiadają warunkom niezakłóconym charakterystycznym dla najbardziej zbliżonego typu jednolitych części wód powierzchniowych,
 - ✓ temperatura, warunki tlenowe (warunki natlenienia) oraz pH odpowiadają wartościom charakterystycznym dla najbardziej zbliżonego typu jednolitych części wód powierzchniowych w warunkach niezakłóconych,
 - ✓ stężenia specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych są bliskie zeru albo występują poniżej poziomów wykrywalności najbardziej zaawansowanych i powszechnie stosowanych technik analitycznych.
 - ✓ stężenia specyficznych zanieczyszczeń niesyntetycznych odpowiadają warunkom niezakłóconym dla najbardziej zbliżonego typu wód powierzchniowych.
- **dobry**, jeżeli:
 - ✓ zachodzą niewielkie zmiany wartości biologicznych elementów jakości w stosunku do wartości tych elementów określonych dla maksymalnego potencjału ekologicznego,
 - ✓ są spełnione wymagania dla biologicznych elementów jakości określone dla dobrego potencjału ekologicznego,
 - ✓ wartości elementów fizykochemicznych, temperatura, pH oraz stężenia substancji biogenych odpowiadają wartościom biologicznych elementów jakości określonym dla dobrego potencjału ekologicznego,
 - ✓ stężenia specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych nie przekraczają poziomów ustanowionych z wykorzystaniem danych o toksyczności ostrej i chronicznej, zarówno w stosunku do taksonów właściwych dla danego typu wód powierzchniowych, jak i dla innych gatunków wodnych, dla których

² wody te zostały tak przekształcone przez człowieka, że niemożliwe jest przywrócenie im stanu naturalnego

- dane są dostępne, w szczególności dla glonów i makrofitów, ryb oraz rozwielitek i organizmów reprezentatywnych dla wód zasolonych (<NJ - środowiskowej normy jakości),
- ✓ stężenia specyficznych zanieczyszczeń niesyntetycznych nie przekraczają poziomów ustanowionych z wykorzystaniem danych o toksyczności ostrej i chronicznej, zarówno w stosunku do taksonów właściwych dla danego typu wód powierzchniowych, jak i dla innych gatunków wodnych, dla których dane są dostępne, w szczególności dla glonów i makrofitów, ryb oraz rozwielitek i organizmów reprezentatywnych dla wód zasolonych (<NJ).
- **umiarkowany**, gdy:
- ✓ zachodzą umiarkowane zmiany wartości biologicznych elementów jakości w stosunku do wartości tych elementów określonych dla maksymalnego potencjału ekologicznego,
 - ✓ wartości biologicznych elementów jakości są bardziej zmienione niż wartości tych elementów określone dla dobrego potencjału ekologicznego,
 - ✓ są spełnione wymagania dla biologicznych elementów jakości określone dla umiarkowanego potencjału ekologicznego.
- STAN CHEMICZNY** wód klasyfikuje się na podstawie chemicznych wskaźników jakości wód. Stan chemiczny jest definiowany jako **dobry** oraz **poniżej dobrego**:
- **dobry stan chemiczny** jednolitych części wód powierzchniowych oznacza stan chemiczny wymagany do spełnienia celów środowiskowych ustalonych dla jednolitej części wód powierzchniowych z art. 38d oraz art. 38f ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz. U. 2005, poz. 2019, z późn. zmianami), to jest stan, w którym wszystkie wskaźniki chemiczne brane pod uwagę przy klasyfikacji stanu chemicznego, o której mowa w art. 38a ust. 3, pkt 1 lit. D tej ustawy, osiągają zgodność ze środowiskowymi normami jakości ustanowionymi z wykorzystaniem danych o toksyczności ostrej i chronicznej, zarówno w stosunku do taksonów właściwych dla danego typu wód powierzchniowych, jak i dla innych gatunków wodnych, dla których dane są dostępne, a w szczególności dla glonów i makrofitów, ryb oraz rozwielitek i organizmów reprezentowanych dla wód zasolonych (<NJ),
- **stan poniżej dobrego**, jeżeli jeden lub więcej wskaźników chemicznych nie osiąga zgodności ze środowiskowymi normami jakości.
- STAN WÓD** będący ostatecznym wynikiem klasyfikacji jest definiowany jako dobry lub zły. Aby stan wód uznano za dobry musi być spełniony warunek, iż oceniony stan/potencjał ekologiczny jest dobry lub powyżej dobrego oraz stan chemiczny oceniono jako dobry.

OMÓWIENIE WYNIKÓW BADAŃ RZEK

W 2011 roku na terenie powiatu hajnowskiego w ramach programu monitoringu wód płynących przeprowadzono badania następujących rzek:

- Narew w profilu granicznym Babia Góra (zasilającej zbiornik Siemianówka) oraz w Bondary (profil na wypływie ze zbiornika),
- Narewka (dopływ Narwi) w profilu granicznym Białowieża,
- Leśna Prawa (dopływ Leśnej) w profilu granicznym Topiło.

Poniżej przedstawiono ocenę jakości wód zbadanych rzek.

Narew jest prawostronnym dopływem Wisły I rzędu o powierzchni zlewni 75175,2 km². Długość całkowita rzeki wynosi 484 km, w tym długość odcinka płynącego na terenie Polski 455 km. Rzeka bierze początek na terenie Białorusi w bagnach wschodniego skraju Puszczy Białowieskiej. Zlewnię górnej Narwi stanowią tereny stosunkowo słabo uprzemysłowione o charakterze typowo rolniczym oraz duże obszary leśne. Przy granicy białoruskiej zlokalizowano zbiornik zaporowy Siemianówka, pełniący obecnie funkcje rekreacyjne. Na terenie województwa podlaskiego rzeka przepływa przez teren Narwiańskiego Parku Narodowego oraz Łomżyńskiego Parku Krajobrazowego Doliny Narwi. Głównymi źródłami zanieczyszczeń Narwi na terenie woj. podlaskiego są miejscowości: Białystok i Łomża.

Ocena jakości wód rzeki Narew – profil graniczny Babia Góra (kod jcw: PLRW200024261119)

- **Ocena potencjału ekologicznego** - wody zakwalifikowano do III klasy – potencjał umiarkowany. O klasyfikacji zdecydowało ponadnormatywne stężenie ChZT_{Mn}.

- **Ocena stanu wód** ze względu na klasyfikację potencjału ekologicznego jcw wskazała zły stan wód.
- **Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację** wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw nie jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Ocena jakości wód rzeki Narew – Bondary (kod jcw: PLRW20001926119)

- **Ocena stanu ekologicznego** – wody zakwalifikowano do III klasy – stan umiarkowany. O klasyfikacji zdecydowały: ponadnormatywne stężenie ogólnego węgla organicznego oraz $ChZT_{Mn}$.
- **Ocena stanu chemicznego jcw** wskazała stan poniżej dobrego, ze względu na przekroczenie stężeń: sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)piren.
- **Ocena stanu wód** będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego jcw wskazała zły stan wód.
- **Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację** wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw nie jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Narewka wypływa z terytorium Białorusi i jest lewobrzeżnym dopływem Narwi. W górnym biegu rzeka przepływa przez teren Puszczy Białowieskiej, a w zlewni rzeki znajduje się Białowiecki Park Narodowy.

Ocena jakości wód rzeki Narewki – profil graniczny Białowieża (kod jcw: PLRW200024261253)

- **Ocena stanu ekologicznego** – wody zakwalifikowano do III klasy – stan umiarkowany. O klasyfikacji zdecydowały: ponadnormatywne stężenie ogólnego węgla organicznego oraz $ChZT_{Mn}$.
- **Ocena stanu chemicznego jcw** wskazała stan poniżej dobrego, ze względu na przekroczenie stężeń: sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)piren.
- **Ocena stanu wód** będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego jcw wskazała zły stan wód.
- **Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację** wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

Leśna Prawa bierze początek (132,7 km) na północ od miasta Hajnówka. Na 105,0 km swego biegu opuszcza granice Polski i uchodzi na 263,7 km do rzeki Bug po stronie Białorusi. Przepływając przez Hajnówkę rzeka przyjmuje ścieki komunalne i przemysłowe z miasta, a następnie wpływa na teren Puszczy Białowieskiej. Zlewnia ma charakter typowo leśny.

Ocena jakości wód rzeki Leśna Prawa – profil graniczny Topiło (kod jcw: PLRW2000232665249)

- **Ocena stanu ekologicznego** – wody zakwalifikowano do III klasy – stan umiarkowany. O klasyfikacji zdecydowały: ponadnormatywne stężenie ogólnego węgla organicznego, fosforanów, fosforu ogólnego oraz $ChZT_{Mn}$.
- **Ocena stanu chemicznego jcw** wskazała stan poniżej dobrego, ze względu na przekroczenie stężeń: sumy benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)piren.
- **Ocena stanu wód** będąca wypadkową stanu ekologicznego i stanu chemicznego jcw wskazała zły stan wód.
- **Ocena w obszarach chronionych wrażliwych na eutrofizację** wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych wykazała, iż jcw nie jest wrażliwa na eutrofizację komunalną.

PRZECIWDZIAŁANIA – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

W okresie od sierpnia 2011 roku do sierpnia 2012 roku na terenie powiatu przeprowadzono 20 kontroli podmiotów z zakresu gospodarki wodno-ściekowej:

- **Miejska oczyszczalnia ścieków w Hajnówce - Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Hajnówce** (kontrola interwencyjna: kwiecień-maj 2012 r.). Powodem kontroli było zgłoszenie zanieczyszczenia rzeki Leśnej Prawej (skarżący przekazał dokumentację fotograficzną oraz próby ścieków odprowadzanych z oczyszczalni). Stan formalnoprawny w zakresie odprowadzania ścieków był uregulowany. Pozwolenie wodnoprawne zobowiązuje m.in. do wykonywania 12 razy w roku analiz ścieków odprowadzanych do rzeki. Na oczyszczalnię trafiają ścieki komunalne z terenu miasta oraz

sąsiednich wsi: Dubiny, Lipiny, Nowosady i Zwodzieckie. oraz ścieki przemysłowe z zakładów: Gryfskand Sp. z o.o. Oddział w Hajnówce, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Hajnówce, Zakłady Maszynowe HAMECH, FORTE S.A. W toku kontroli ustalono, że badania ścieków wykonywano w laboratorium akredytowanym, a wyniki przekazywano do WIOŚ. Analiza nie wykazywała przekroczeń warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Podczas kontroli w dniu 18.04.2012 r. stwierdzono przelewanie się ścieków nieoczyszczonych z urządzeń starej nieeksploatowanej oczyszczalni ścieków.

Według informacji uzyskanych od kierownika oczyszczalni, w związku z obfitymi opadami deszczu i przedostaniem się dużej ilości ścieków deszczowych do kanalizacji, zostały one już w końcu marca 2012 roku skierowane na starą oczyszczalnię. Działanie takie miały na celu zabezpieczenie przed podtopieniem najniższej położonych nieruchomości w skanalizowanej części zlewni.

Według uzyskanych informacji, przyczynami okresowych zrzutów ścieków nieoczyszczonych z oczyszczalni są istniejące, niewłaściwe rozwiązania sieci kanalizacyjnej polegające na braku rozdziału sieci wód opadowych od sieci kanalizacji komunalnej w części miasta. W związku z powyższym w okresie nadmiernych opadów atmosferycznych, ścieki deszczowe w dużej ilości trafiają łącznie ze ściekami komunalnymi na oczyszczalnię, co znacznie przekracza jej moce przerobowe. W tej sytuacji Przedsiębiorstwo korzysta z rowów cyrkulacyjnych „starej oczyszczalni” jako urządzeń służących do czasowego gromadzenia ścieków. Zmagazynowane ścieki po unormowaniu sytuacji powinny być ponownie kierowane do oczyszczania przed odprowadzeniem do odbiornika.

Instrukcja eksploatacji oczyszczalni dopuszcza takie postępowanie w przypadkach gdy ilość ścieków napływających przekraczała zdolność urządzeń do oczyszczenia.

W przypadku ilości opadów przekraczającej również pojemność rowów, ścieki przelewają się poprzez nieczynny osadnik do rzeki, co miało miejsce podczas kontroli.

Ponadto w sytuacjach wyżej opisanych oczyszczalnia ma dodatkowo możliwość uruchomienia obiegu awaryjnego, poprzez który ścieki podczyszczone mechanicznie z pominięciem pozostałych etapów oczyszczania trafiają do stawów stabilizacyjnych, a następnie do rzeki.

W pozwoleniu wodnoprawnym dopuszcza się wykonanie maksymalnie 10 zrzutów ścieków z przelewów burzowych pochodzących z komunalnej kanalizacji ogólnospławnej z zastrzeżeniem zminimalizowania częstotliwości tych zrzutów.

W celu poprawy istniejącej sytuacji podjęto działania mające na celu zwiększenie przepustowości oczyszczalni i modernizację efektywności oczyszczalni (planowana jest: budowa 2 nowych reaktorów SBR oraz 2 zbiorników zagęszczaczy osadu; modernizacja wyposażenia istniejących reaktorów SBR (wymiana systemu napowietrzania) oraz stacji mechanicznego oczyszczania ścieków (płuczka piasku i skratek), wymiana zużytych przewodów technologicznych i armatury; ograniczenie uciążliwości zapachowej oczyszczalni poprzez hermetyzację i dezodoryzację obiektów będących źródłami odorów. Podczas kontroli trwał I etap modernizacji polegający przede wszystkim na przebudowie systemu napowietrzania oraz stacji mechanicznego oczyszczania ścieków. Drugi etap modernizacji związany ze zwiększeniem przepustowości oczyszczalni będzie prowadzony po zabezpieczeniu środków finansowych na jego realizację. W czasie kontroli na terenie miasta prowadzono budowę kanalizacji deszczowej w ulicy 11 Listopada i przyległych ulic, co przyczyni się do zmniejszenia ilości ścieków deszczowych dopływających na oczyszczalnię.

W trakcie kontroli pobrano do badań próbki ścieków oczyszczonych oraz z rzeki Leśna Prawa wyżej, niżej ujścia ścieków. Wyniki analiz nie wykazywały przekroczeń warunków dopuszczalnych określonych w pozwoleniu. Wykonano również badania prób przekazanych przez skarżącego. Wykazały one przekroczenia wskaźników CHZT, BZT5 i zawiesiny, jednakże nie mogą one stanowić podstawy dalszego postępowania ze względu na sposób poboru prób (może zostać dokonany jedynie przez pracownika laboratorium WIOŚ wg obowiązującej procedury). W toku dalszego postępowania, według oświadczenia Kierownika oczyszczalni z dnia 11.05.2012 r. zrzut ścieków który miał miejsce 18.04.2012 r. na przelewie rowów cyrkulacyjnych na starej oczyszczalni po opadach został zliwiony 20.04.2012 r. poprzez skierowanie części ścieków do oczyszczenia.

W wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono nieprawidłowości: przelewanie się ścieków nieoczyszczonych zmieszanych ze ściekami deszczowymi z urządzeń starej (nieczynnej) oczyszczalni do rzeki. Wydano zarządzenia pokontrolne natychmiastowego zaprzestania odprowadzania ścieków nieoczyszczonych ze „starej oczyszczalni” oraz opracowanie koncepcji postępowania minimalizującej negatywne oddziaływanie na rzekę w sytuacjach nadmiernego dopływu ścieków po opadach na oczyszczalnię.

- **"PRONAR" Spółka z o.o. w Narwi** (kontrola interwencyjna: kwiecień-maj 2012 r.). Wodę na potrzeby zakładu pobierano z wodociągu wiejskiego. Ścieki bytowe z biurowca, wydziały produkcyjnego zakładu nr

2 oraz ścieki technologiczne z malarni proszkowej odprowadzono na zakładową oczyszczalnię ścieków. Ścieki technologiczne przed wprowadzeniem do kanalizacji zakładowej podczyszczano na wewnętrznej oczyszczalni, pracującej w technologii malarni proszkowej. Podmiot posiadał pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód - odprowadzanie ścieków bytowo- przemysłowych oraz wód opadowych z terenu zakładu. Nieprzekraczano dopuszczalnych ilości odprowadzanych ścieków do odbiornika. Ścieki bytowo - przemysłowe oraz wody opadowe z terenu zakładu odprowadzono kolektorem do rowu otwartego ziemnego uchodzącego do rzeki Narew. W trakcie kontroli pobrano próby ścieków z rowu oraz poniżej i powyżej ujścia rowu do rzeki. Woda w rowie była mętna. Wyniki badań laboratoryjnych wykazały przekroczenie dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. Podmiot wykonywał badania ścieków z częstotliwością określoną w pozwoleniu wodnoprawnym, a przedstawione wyniki spełniały wymagane pozwoleniem warunki w zakresie dopuszczalnych wartości stężeń zanieczyszczeń. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości (w postaci przekroczenie dopuszczalnych wartości stężeń zanieczyszczeń ChZTCr, BZT₅ i zawiesiny ogólnej w ściekach oczyszczonych) wydano zarządzenie pokontrolne.

- **Oczyszczalnia ścieków w Mochnate, gmina Hajnówka (kontrola interwencyjna: kwiecień-maj 2012 r.).** Stan formalno-prawny w zakresie gospodarki ściekowej był uregulowany. Podczas interwencji dokonano kontroli dokumentacji oraz pobrano do badań próbki ścieków oczyszczonych. Wyniki nie wykazały przekroczeń norm określonych w obowiązującym pozwoleniu wodnoprawnym. Z informacji przekazanych przez zastępcę Kierownika Referatu Inwestycji w gminie Hajnówka wynika, iż w okresie wiosennym może następować nadmierna infiltracja wód opadowych i roztopowych do betonowych studzienek kanalizacyjnych (91 studzienek) zlokalizowanych na kolektorze do oczyszczalni. W związku z powyższym w okresie wiosennym może następować nadmierny dopływ ilości ścieków pogarszający efekt oczyszczania. Podjęto decyzję o modernizacji studzienek i kolektora doprowadzającego ścieki. We wrześniu 2011 został ogłoszony przetarg na wykonanie kanału tłoczno-ściekowego. Złożono wnioski do Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 na dofinansowanie inwestycji dot. przebudowy stacji uzdatniania wody w miejscowości Nowoberezowo oraz wymianę studni rewizyjnych na kanale sanitarnym w miejscowościach Stare Berezowo i Mochnate. Opracowano projekt budowlany oraz wydano pozwolenie na budowę. Podczas kontroli gmina oczekiwała na decyzję PROW. W przypadku nie przyznania dofinansowania inwestycja zostanie zrealizowana ze środków własnych. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce, Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej sp. z o.o.** (kontrola: sierpień-listopad 2011 r.). Wodę na potrzeby obiektu pobierano z miejskiej sieci wodociągowej i wykorzystywano do celów socjalno-bytowych oraz do instalacji zraszaczej, (zainstalowanej na froncie kolejowym, jak również na stanowisku przeładunkowym autocystern) wykorzystywanej do schładzania cystern oraz do celów przeciwpożarowych. Ścieki socjalno-bytowe gromadzono w zbiorniku podziemnym. Wywóz ścieków zlecano firmie asenizacyjnej. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna "ROLMAK"- Ferma Trochy Chlewnej w Krzywcu, gm. Narew** (kontrola: sierpień 2011 r.). Kontrolowany zaprzestał prowadzenia hodowli trzody chlewnej, o czym powiadomił Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego. W dniu kontroli potwierdzono brak działalności zakładu. Budynki inwentarskie oraz obiekty związane z chowem trzody chlewnej nie były wykorzystywane. Opłaty za korzystanie ze środowiska zostały naliczone i opłacone. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Oczyszczalnia Ścieków w Nowej Łuce, gm. Narewka** (kontrola: wrzesień 2011 r.). Stan formalnoprawny w zakresie odprowadzania ścieków oczyszczonych był uregulowany decyzją. W dniu kontroli urządzenia pracowały sprawnie. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Terminal Integro Sp. z o.o. w Narewce** (kontrola: wrzesień-grudzień 2011 r., wrzesień 2012 r.). Wodę na potrzeby zakładu pobierano z własnego ujęcia (2 studnie wiercone) i wykorzystywano do celów socjalno-bytowych oraz do instalacji zraszaczej przeznaczonej do schładzania cystern oraz do celów przeciwpożarowych. Stan formalnoprawny w zakresie eksploatacji urządzeń i poboru wody był uregulowany. W obydwu studniach zainstalowano wodomierze. Ścieki socjalno-bytowe gromadzono w zbiorniku. Spółka posiadała pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie wód drenarskich z rowów odwadniających teren bazy poprzez rów melioracyjny do rzeki Bobrówki. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

- **Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o. – Baza Paliw w Narewce** (kontrola: październik-grudzień 2011 r.). Wodę na potrzeby socjalno-bytowe zakładu pobierano z wodociągu gminnego. Woda z własnego ujęcia wykorzystywana była głównie do napełniania zbiorników przeciwpożarowych. Stan formalnoprawny w zakresie eksploatacji urządzeń i poboru wody był uregulowany. Ścieki z zakładu odprowadzono do osadnika pełniącego rolę szamba, w którym został zablokowany odpływ. Ponadto na terenie zakładu znajdował się system kanalizacji deszczowej, na autocysternowym froncie przeładunkowym, z odpływem ścieków poprzez separator ropopochodnych i zbiornik odparowujący do studni chłonnej. Stan formalnoprawny w zakresie odprowadzania wód opadowych do ziemi został uregulowany. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **RINDIPOL S.A., Ciepłownia w Hajnówce** (kontrola: listopad 2011 r.). Firma posiada własne ujęcie wody składające się z 3 studni głębinowych. Wodę pobierano z przeznaczeniem na cele produkcyjne i technologiczne zakładu oraz socjalno-bytowe. Stan formalno-prawny w zakresie poboru wody był uregulowany. Zakład nie przekraczał limitu poboru wody ustalonego w pozwoleniu wodnoprawnym. Ścieki socjalno-bytowe odprowadzono do miejskich urządzeń kanalizacji poprzez system kanalizacji fabryki mebli „FORTE” S.A. Ścieki technologiczne powstałe przy produkcji wody zmiękzonej odprowadzono do odstojnika i wywożono do oczyszczalni miejskiej. Wody opadowe z terenu ciepłowni odprowadzono do kanalizacji deszczowej, stanowiącej własność Fabryki Mebli „FORTE” S.A. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **Oczyszczalnia ścieków w Czeremsze** (kontrola: listopad-grudzień 2011 r.). Stan formalnoprawny w zakresie gospodarki wodno-ściekowej był uregulowany. W dniu kontroli urządzenia były sprawne. Ilości odprowadzonych ścieków nie przekraczała ilości określonych w pozwoleniu wodnoprawnym. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **„FORNIR Hajnówka” Mikołaj Sawicki - Zakład Produkcyjny w Hajnówce** (kontrola: grudzień 2011 r.). Wodę pobierano z własnej studni głębinowej do celów socjalno-bytowych. Ścieki socjalno-bytowe odprowadzono do kanalizacji miejskiej. Wody opadowe z połąci dachowych i parkingów odprowadzono do kanalizacji deszczowej firmy FORTE S.A. oddział w Hajnówce. Ze względu na niski pobór wody (nieprzekraczający 5 m³ dziennie) zakład był zwolniony z uzyskania pozwolenia wodnoprawnego na pobór wód. FORTE S.A. posiadało obowiązujące pozwolenie wodnoprawne na odprowadzanie wód opadowych z kanalizacji deszczowej do rowu melioracyjnego, a następnie do rzeki Leśnej Prawej. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące braku naliczenia opłat za korzystanie ze środowiska i przekazywania zbiorczych zestawień do Urzędu Marszałkowskiego oraz do WIOŚ w Białymstoku. Wydano zarządzenie pokontrolne obligujące zakład do naliczenia opłaty i przedkładania zbiorczych zestawień.
- **Oczyszczalnia Ścieków w Czyżach** (kontrola: grudzień 2011 r.). Stan formalnoprawny w zakresie odprowadzania oczyszczonych ścieków był uregulowany. Prowadzone pomiary ilości odprowadzanych ścieków nie były przekraczane. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości dotyczące niezrealizowania obowiązku przedkładania WIOŚ wyników okresowych badań ścieków oraz niewykonania odpowiedniej liczby badań w 2009 roku. Wydano zarządzenie pokontrolne oraz wszczęto postępowanie w sprawie wymierzenia kary.
- **Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Hajnówce** (kontrola: styczeń-luty 2012 r.). Wodę na cele produkcyjne i socjalno-bytowe pobierano z własnego ujęcia. Była ona uzdatniana za pomocą odżelaziania i odmanganiania. Podmiot prowadził rejestr poboru wody i pomiarów poziomu zwierciadła wody w studni. Stan formalnoprawny w zakresie poboru wody był uregulowany. Ścieki socjalne, technologiczne oraz z myjni samochodów i płukania urządzeń służących do uzdatniania wody były odprowadzane do miejskiej kanalizacji, a następnie poprzez zbiornik wyrównawczy do miejskiej oczyszczalni ścieków w Hajnówce. Wody opadowe z terenu zakładu odprowadzono do rzeki Leśnej Prawej, po uprzednim podczyszczeniu w osadnikach przy wpustach deszczowych oraz dodatkowo w osadniku betonowym. Stan formalnoprawny w zakresie odprowadzania wód opadowych był uregulowany. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w postaci niewywiązania się z obowiązku przekazywania wyników pomiarów prowadzonych w związku z eksploatacją ujęcia wód podziemnych. Wydano zarządzenie pokontrolne.
- **Ali-Kam Hasin Farhan - stacja paliw płynnych w Hajnówce** (kontrola: kwiecień 2012 r.). Wodę na cele socjalno-bytowe i przeciwpożarowe obiektu pobierano z miejskiej sieci wodociągowej. Ścieki socjalno-bytowe z budynku odprowadzono do miejskiej kanalizacji sanitarnej. Ścieki opadowe z terenu stacji paliw zbierano poprzez wpusty liniowe i punktowy, a następnie poprzez osadnik i separator koalescencyjny i odprowadzono do miejskiej kanalizacji deszczowej. Pozostałe wody opadowe, z dachów oraz innych

powierzchni utwardzonych odprowadzono bezpośrednio do miejskiej kanalizacji deszczowej. Na terenie stacji znajdowały się 2 otwory piezometryczne wyposażone w czujniki oparów węglowodorów. W piezometrach przeprowadzono pomiar poziomu lustra wody oraz węglowodorów. Nie stwierdzono obecności węglowodorów. W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowości w postaci braku przeglądów eksploatacyjnych urządzeń (osadnika i separatora), dokumentacji efektywności ich działania jak również czyszczenia. Wydano zarządzenie pokontrolne.

- **Oczyszczalnia ścieków w Łosince, gm. Narew** (kontrola: maj 2012 r.). Stan formalnoprawny w zakresie gospodarki wodno-ściekowej był uregulowany. Ścieki oczyszczone z oczyszczalni odprowadzono do rowu melioracyjnego, a następnie do rzeki Narew. W dniu kontroli urządzenia pracowały sprawnie. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **"KRYPTON" Sp. z o.o.** (kontrola: czerwiec 2012 r.). Wodę na potrzeby zakładu pobierano z własnego ujęcia. Stan formalnoprawny w zakresie eksploatacji urządzeń i poboru wody był uregulowany. Ścieki socjalno-bytowe gromadzone w podziemnym zbiorniku. Wywozu nieczystości płynnych dokonywała firma asenizacyjna. W wyniku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości: ścieki opadowe z terenu bazy (stanowisko przy nalewaku oleju napędowego oraz terenów utwardzonych) odprowadzono bez oczyszczania bezpośrednio do zbiornika ziemnego chłonna-odparowującego, pomimo faktu, że na terenie zakładu znajdował się zadołowany separator substancji ropopochodnych, nie naliczono opłat za pobór wody, podmiot przekraczał limit pobieranej wody określony w pozwoleniu wodnoprawnym. Wydano zarządzenie pokontrolne obligujące zakład do wyeliminowania stwierdzonych naruszeń.
- **TRANSDAR Sp. z o.o. - stacja paliw w m. Czeremcha** (kontrola: lipiec 2012 r.). Wodę na cele socjalno-bytowe i przeciwpożarowe pobierano z gminnej sieci wodociągowej. Ścieki socjalno-bytowe z budynku odprowadzono do podziemnego zbiornika i wywożonego okresowo. Ścieki opadowe z terenu stacji paliw (stanowiska związane z przeładunkiem paliw: nalewce do zbiorników samochodów, spust do zbiornika magazynowego paliw oraz z połowy dachu budynku i wiaty) zbierano poprzez wpusty liniowe, a następnie przy pomocy wewnętrznej kanalizacji deszczowej, po oczyszczeniu w separatorze, odprowadzono do szczelnego zbiornika. Prowadzono książkę eksploatacji separatora. Pozostałe wody opadowe (tereny zielone, powierzchnie utwardzone „czyste”) spływały powierzchniowo i wsiąkały w teren. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **"Arino House"** (kontrola: maj-czerwiec 2012 r.). Wodę na potrzeby zakładu pobierano z sieci wodociągu miejskiego a ścieki odprowadzono do kanalizacji. Wody opadowe z terenu nieruchomości spływały zgodnie z naturalnym spadkiem terenu i wsiąkały w grunt. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.
- **„GRYFSKAND” Sp. z o.o. w Gryfinie, Oddział w Hajnówce** (kontrola: lipiec-sierpień 2011 r.). Wodę na potrzeby zakładu pobierano z własnego ujęcia i wykorzystywano do celów technologicznych i socjalno-bytowych. Stan formalnoprawny w zakresie poboru wody, odprowadzania wód opadowych i roztopowych z powierzchni szczelnej terenów przemysłowych zakładu ujętych w system kanalizacyjny był uregulowany. Zakład prowadził systematyczne pomiary i ewidencję ilości pobieranej wody. Ścieki socjalne oraz technologiczne z działu produkcji węgla aktywnych odprowadzono do kanalizacji miejskiej. Ścieki opadowe z terenu zakładu były odprowadzane do rowu, a następnie do rzeki Leśnej. Zakład wywiązywał się z obowiązku prowadzenia badań odprowadzanych ścieków deszczowych. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

WODY PODZIEMNE

PRESJE

Wody podziemne należące do zasobów naturalnych, coraz bardziej zagrożone są zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, gdyż są to zasoby nieodnawialne. W szczególności niezbędna jest ochrona obszarów, pod którymi znajdują się Główne Zbiorniki Wód Podziemnych. W Polsce jest ich około 180, a obszar obejmuje ponad 52 % powierzchni naszego kraju.

Wody podziemne zanieczyszczone są różnymi substancjami chemicznymi, najczęściej są to: azotany, fosforany, substancje ropopochodne, chlorki, siarczany i inne. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z niez izolowanych wysypisk odpadów, z baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Zanieczyszczenia siarczanami występują przede wszystkim na

terenach uprzemysłowionych, azotanami i fosforanami na terenach rolniczych (są one także przyczyną degradacji zbiorników wodnych).

STAN - OCENA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Ocena wód podziemnych jest wykonywana na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz.U. Nr 143 poz. 896).

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości:

- **Klasa I – wody bardzo dobrej jakości**, w których:
 - wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie wartości stężeń charakterystycznych dla badanych wód podziemnych (tła hydrogeochemicznego)
 - b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka.
- **Klasa II – wody dobrej jakości**, w których:
 - wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych
 - wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.
- **Klasa III – wody zadowalającej jakości**, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.
- **Klasa IV – wody niezadowalającej jakości**, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka.
- **Klasa V – wody złej jakości**, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Oceny stanu chemicznego wód podziemnych w Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) dokonuje się porównując wartości średnich arytmetycznych stężeń badanych elementów fizykochemicznych w zadanych punktów pomiarowych, które są reprezentatywne dla jednolitej części wód podziemnych, z wartościami granicznymi elementów fizykochemicznych określonych w załączniku do rozporządzenia.

Klasy jakości wód podziemnych I, II, III oznaczają dobry stan chemiczny, a klasy jakości wód podziemnych IV, V oznaczają słaby stan chemiczny.

Monitoring jakości wód podziemnych prowadzi Państwowy Instytut Geologiczny w sieci otworów badawczych obejmujących wszystkie JCWPd na obszarze kraju. W 2010 roku na terenie powiatu hajnowskiego badania były prowadzone w ramach monitoringu diagnostycznego w 1 punkcie pomiarowym w Hajnówce.

Klasyfikacja stanu chemicznego wód podziemnych w 2011 r. według badań PIG.

Nr	Miejscowość / Gmina	głębokość stropu (m)	Wody	Użytkowanie terenu	Klasa wód	wskaźniki w granicach stężeń III klasy jakości
1678	Hajnówka/ Hajnówka, [studnia wiercona]	133	wgłębne	użytki zielone	III	Fe

źródło: PIG

Stan chemiczny wód w Hajnówce należy uznać za dobry. Stwierdzono podwyższoną zawartość żelaza w wodzie podziemnej.

Należy podkreślić, że przedstawiona klasyfikacja wód podziemnych skierowana jest na ocenę stopnia zanieczyszczenia wód i nie obejmuje oceny stanu sanitarnego oraz badań pod kątem przydatności wody do picia (po uzdatnieniu). Oceny te wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

GOSPODARKA ODPADAMI

PRESJE

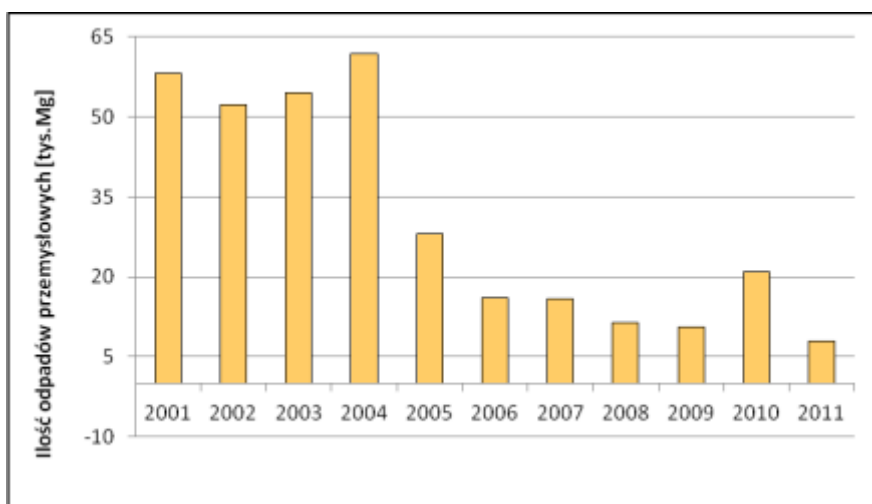
ODPADY PRZEMYSŁOWE

Ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych), na terenie powiatu hajnowskiego w 2011 r. wyniosła 13,9 tys. Mg, co stanowiło 2% odpadów wytworzonych na terenie całego województwa podlaskiego.

Odpady wytworzone (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w ciągu roku

Jednostka terytorialna	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]	[tys. Mg]
powiat bielski	58,1	52,3	54,5	61,9	28,0	16,1	15,8	11,3	10,5	21,0	13,9
woj. podlaskie	744,6	807,1	927,5	887,4	927,9	957,4	1057,2	838,3	737,9	713,5	707,6

źródło: GUS

Korzystnym zjawiskiem jest to, że niemal cała ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) jest poddawana procesom odzysku.

Udział odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) w ciągu roku

Jednostka terytorialna	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
powiat hajnowski	95	99,6	98,9	96	83	99	99,1	99	100	97,8

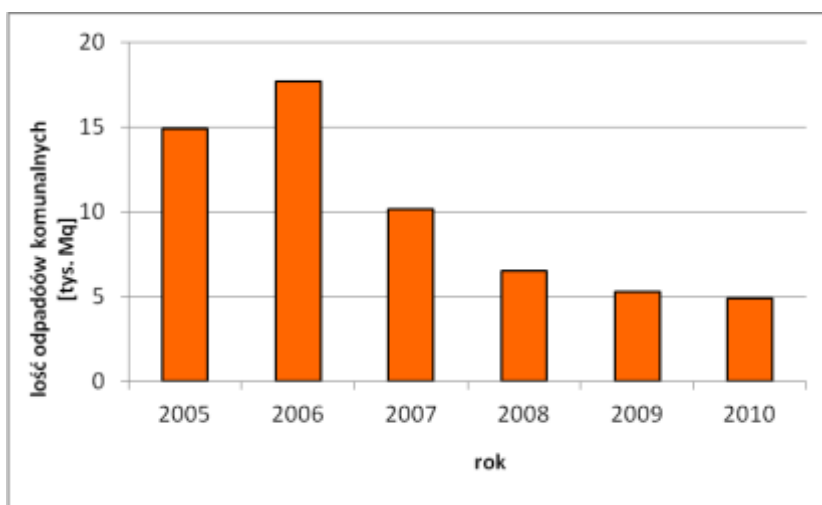
źródło: GUS

ODPADY KOMUNALNE

Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty handlowo-usługowe, szkoły, przedszkola, obiekty turystyczne i targowiska. W latach 2005-2010³ roczna ilość zebranych odpadów komunalnych na terenie powiatu uległa wyraźnemu zmniejszeniu. W 2010 r. zebrano 4881,05Mg odpadów, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosło 105 kg/rok. Bardzo niski wskaźnik sugeruje, że prawdopodobnie występuje powszechnie zjawisko wyrzucania śmieci na dzikie wysypiska i ich spalania w paleniskach domowych. Na wynik może mieć wpływ także brak rzetelnej ewidencji przyjmowanych odpadów na składowiskach.

Podstawowym sposobem unieszkodliwiania odpadów komunalnych jest ich kierowanie na składowiska.

Ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych na terenie powiatu hajnowskiego w latach 2005-2010

źródło: GUS

Problemem w gospodarce odpadami komunalnymi na terenie województwa, a także powiatu, jest aktualnie bardzo niski poziom recyklingu. Większą uwagę w działaniach należy zwrócić na segregację odpadów u źródła i możliwości ich dalszego wykorzystania jako surowce wtórne, źródło energii czy nawóz.

Od 1 stycznia 2012 r. zaczęła obowiązywać nowa ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Gmina ma za zadanie zapewnić odbieranie i właściwe, ekologicznie bezpieczne zagospodarowanie wszystkich odpadów komunalnych z możliwością selektywnego zbierania czyli wymagając od nas ekologicznych zachowań jednocześnie daje nam do nich warunki, np. ustawiając odpowiednie pojemniki. Odpady od mieszkańców odbierane będą przez wyłonioną w drodze przetargu firmę. Za odbiór odpadów wszyscy mieszkańcy uiszczają jedną podstawową stawkę, dzięki czemu nikomu nie powinno „opłacać się” wyrzucanie śmieci do lasu. Ponadto osoby segregujące śmieci będą płacić mniej. Gminy mają do półtora roku (do połowy 2013 r.) na wprowadzenie na swoim terenie nowego sposobu zarządzania odpadami oraz poinformowanie mieszkańców o tych zasadach.

³ Brak danych GUS za 2011r.

STAN

SKŁADOWISKA

Na terenie powiatu hajnowskiego eksploatowane są 4 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przyjmujących odpady komunalne. Żadne ze składowisk nie jest przystosowane do składowania odpadów niebezpiecznych. Na omawianym obszarze nie ma również składowisk odpadów przemysłowych.

Wykaz składowisk w fazie eksploatacji na terenie powiatu hajnowskiego*

Lp.	Nazwa ,adres składowiska/ zarządzający	Elementy wyposażenia a) uszczelnienie b) drenaż odcieków c) gromadzenie odcieków d) instalacja do odprowadzania gazu składowiskowego	Powierzchnia w granicach korony [m ²]	Pojemność całkowita [m ³] Pojemność zapełniona [m ³]	Ilość odpadów zdeponowana w 2011 r. [Mg]	Uwagi
1	Gminne składowisko odpadów w Olchówce Urząd Gminy Narewka, ul. Białowieska 1 17-220 Narewka	a) tak b) tak c) tak d) tak	b.d.	48 000 22 000	b.d.	-
2	Gminne składowisko odpadów w Starym Berezowie Urząd Gminy ul. A. Zina 1 17-200 Hajnówka	a) gliny zwałowe b) tak c) tak d) nie	9 000	11 250 7 138	4, 69	Decyzja wstrzymująca użytkowanie od. dn. 20.08.2012 r.
3	Składowisko odpadów w Czeremsze Urząd Gminy ul. Duboisa 14 17-240 Czeremcha	a) glina b) tak c) tak d) tak(z emisją do atmosfery)	11 000	25 000 14 000	1 419,31	Decyzja wstrzymująca użytkowanie od. dn. 01.09.2012 r.
4	Gminne składowisko odpadów w Narwi Urząd Gminy ul. Mickiewicza 101 17-210 Narew	a) tak b) tak c) tak d) tak (z emisją do atmosfery)	5 628	35 932 9 575	338, 00	-

*dane z WSO (Wojewódzkiego Systemu Odpadowego) oraz WIOŚ

Żadne z eksploatowanych składowisk komunalnych nie jest przystosowane do składowania odpadów niebezpiecznych. Brak jest również wyznaczonego miejsca do wywożenia produktów zneutralizowanych w wyniku przeprowadzonych akcji ratowniczych o znamionach poważnych awarii (np. skażonej gleby itp.). Na terenie powiatu nie ma stałych składowisk odpadów przemysłowych.

Monitoring składowisk

Zgodnie z art. 147a prawa ochrony środowiska (Dz. U. 2008 Nr 25 poz. 150 z póź. zm.) prowadzący instalację jest zobowiązany prowadzić monitoring składowiska. Wyniki badań powinny być przekazane do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Białymstoku.

Za 2011 r. z terenu powiatu otrzymano wyniki badań wód podziemnych z 7 składowisk odpadów komunalnych.

Wyniki badań wód podziemnych przy składowiskach za 2011 r. przekazane do WIOŚ w Białymstoku*

Lp	Nazwa składowiska	Data badań	Monitoring wód gruntowych
1	SOK w Czeremsze	II, V, VIII, XI 2011 r.	<p>Wody podziemne monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3. Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowy zakres wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858).</p> <p>Na podstawie otrzymanych wyników analiz zaobserwowano podwyższone wartości pięciu z dziesięciu analizowanych parametrów: przewodności elektrolitycznej właściwej (PEW), ogólnego węgla organicznego (OWO), miedzi (Cu), cynku (Zn) oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Podwyższoną wartość PEW odnotowuje się w wodzie piezometru P3, kształtującej się na poziomie właściwym dla V klasy jakości natomiast w piezometrach P1 i P2 mieszczącej się w granicach norm dla wód II klasy jakości. Wysokie wartości OWO sklasyfikowano do wód V klasy jakości w piezometrze P3 (II i III seria badań). W P1 (II seria badań) i P2 (III seria badań) wartości OWO mieściły się w granicach odpowiadających wodom IV klasy jakości. W P2 w II sesji pomiarowej odnotowano wartości WWA w granicach wód odpowiadających IV klasie, w pozostałych seriach badań wartości w granicach II i I klasy jakości wód. Do II klasy sklasyfikowano wartości Zn (P1 – I, II, III kwartał, P2 – I, II i IV kwartał, P3 – wszystkie kwartały) oraz Cu (P1 – I kwartał, P3 – I i III kwartał). Pozostałe analizowane wskaźniki na całej sieci monitoringowej posiadały wartości na poziomie I klasy jakości wód.</p>
2	SOK w Narwi	II, V, VIII 2011 r.	<p>Wody podziemne monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3. W pierwszym z opisywanych piezometrów wartości PEW, Cr, Zn, Cd, Hg, Cu i Pb w I i II sesji pomiarowej oraz OWO w I serii badań mieściły się w granicach charakteryzujących I klasę jakości wód. Wartości Cu, OWO i Pb w III sesji pomiarowej odpowiadały II klasie jakości wód. W kolejnym piezometrze wartości PEW, Cr, Cd, Hg, Zn i Pb w I i II sesji pomiarowej oraz Cu w II serii badań sklasyfikowano do I klasy jakości. II klasie odpowiadały wartości Cu (III seria) oraz OWO (wszystkie sesje pomiarowe). Wartości Pb w III serii badań mieściły się w granicach klasy III, wartości Zn w III sesji pomiarowej odpowiadały IV klasie jakości wód. W ostatnim opisywanym piezometrze do I klasy jakości wód zaliczono wartości Cr, Cd, Hg, PEW (I i II seria), Zn (I i II seria), Cu (I seria), Pb (I seria) oraz OWO (I seria). Wartości PEW (III seria), Zn (II seria), Cu (II i III seria) oraz OWO (II i III seria badań) odpowiadały II klasie jakości wód. Do klasy II sklasyfikowano wartości Pb w II oraz III sesji pomiarowej.</p>
3	SOK w Olchówce	III, V, IX, XI 2011 r.	<p>Wody podziemne monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3. Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowy zakres wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). Wody w P1, P2 oraz P3 odpowiadały V klasie jakości ze względu na wysoką wartość Cd w ostatniej serii pomiarowej. Wartości OWO sklasyfikowano do II klasy we wszystkich piezometrach jedynie w III kwartale, w pozostałych seriach badań w klasie I. Na całej sieci monitoringowej wartości Cr, Zn, WWA oraz PEW kształtowały się na poziomie właściwym dla wód I klasy jakości. Wartości Cu mieściły się poniżej granicy klasy II, wartości Pb poniżej granicy właściwej dla klasy III oraz Hg – poniżej granicy charakteryzującą klasę IV.</p>
4	SOK w Starym Berezowie	III, V, IX, XI 2011 r.	<p>Wody podziemne monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3. Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowy zakres wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). Odczyn badanych wód wahał się od 7,4 do 7,6. Jest to wartość charakterystyczna dla wód podziemnych I klasy.</p> <p>W oparciu o wyniki analiz do II klasy jakości wód zaliczono wartości PEW (P1- wszystkie kwartały, P2-I, IV kwartał), Zn (P1 oraz P3- wszystkie kwartały, P2- I, II, IV kwartał), Cu (P1- II kwartał), OWO (P1-II kwartał) oraz WWA (P3 – II kwartał). W piezometrze P2 w trzeciej serii pomiarowej wartości Zn oraz wartości WWA w drugiej serii badań, jak też w piezometrze P3 wartości WWA w pierwszym kwartale mieściły się w granicach wód odpowiadających III klasie jakości, Pozostałe analizowane wskaźniki posiadały wartości na poziomie wód I klasy jakości.</p>

5	SOK w Kleszczelach	V, XI 2011 r.	Wody podziemne w najbliższym otoczeniu składowiska w Kleszczelach w 2011 r. monitorowane były za pomocą 3 piezometrów: P1, P2 oraz P3 w dwóch seriach badań. Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowy zakres wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). Odczyn badanych wód wahał się od 7,1 do 7,5. Jest to wartość charakterystyczna dla wód podziemnych I klasy. W piezometrach: P1, P3 oraz P2 (w drugiej serii badań) wartości ogólnego węgla organicznego (OWO) odpowiadały I klasie jakości wód, natomiast w piezometrze P2 w pierwszej serii badań klasie II. Na całej sieci monitoringowej wartości chromu (Cr), cynku (Zn), przewodności elektrolitycznej właściwej (PEW) oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) kształtowały się na poziomie właściwym dla wód I klasy jakości. Wartości miedzi (Cu) mieściły się poniżej granicy klasy II, wartości ołowiu (Pb) poniżej granicy właściwej dla klasy III oraz rtęci (Hg) – poniżej granicy charakteryzującą klasę IV. W ocenie nie brano pod uwagę oznaczeń dla kadmu (Cd), ponieważ zawartość tego pierwiastka była niejednoznaczna odnośnie granic oznaczalności.
6	SOK w Nowosadach	VI, XI 2011 r.	Wody podziemne w najbliższym otoczeniu składowiska monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3 w dwóch seriach badań. Analizy laboratoryjne pobranych próbek wody obejmowały podstawowy zakres wskaźników (Dz. U. 2002, Nr 220, poz.1858). W I serii pomiarowej piezometr P3 był zasypany w związku z czym nie istniała możliwość poboru próbki i przeprowadzenia badań. Analiza wyników wskazuje na podwyższone OWO w piezometrze P1 (I seria – IV klasa) oraz w P3 (II seria – V klasa). Wartości OWO w P1 (II seria) oraz w P2 kształtowały się na poziomie odpowiadającemu II klasie jakości wód. W granicach II klasy oscylowały również PEW w P1 i P3. Pozostałe badane wskaźniki posiadały wartości charakterystyczne dla wód I klasy jakości wód.
7	SOK w Poryjewie	I, VI 2011 r.	Wody podziemne w najbliższym otoczeniu składowiska monitorowane były za pomocą piezometrów: P1, P2 i P3 w dwóch seriach badań. W pierwszej serii pomiarowej w P1 wartości PEW i OWO odpowiadały V klasie jakości wód, stężenia Hg oraz WWA mieściły się w granicach klasy I, natomiast pozostałe wskaźniki kształtowały się w granicach charakteryzujących klasę II. W P2 wartości PEW odpowiadały V klasie, stężenie OWO – IV klasie, Zn – klasie II. Pozostałe wskaźniki w I klasie jakości wód. W P3 wartości PEW oraz OWO odpowiadały V klasie, wartości Zn i Cu mieściły się w II klasie, pozostałe parametry w I klasie. W drugiej serii pomiarowej w P1 wartość OWO odpowiadała IV klasie, PEW, Zn oraz WWA w klasie II. W P2 oraz P3 stężenia PEW oraz OWO mieściły się w granicach odpowiadających klasie V, wartości Zn charakteryzowały II klasę jakości. Pozostałe badane wskaźniki posiadały wartości charakterystyczne dla wód I klasy jakości wód.

* Na podstawie klasyfikacji wg RMŚ z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. 2008, Nr 143, poz. 896), opracowanie: WIOŚ Białystok

ODPADY NIEBEZPIECZNE

Informacje o odpadach niebezpiecznych pochodzą z Wojewódzkiego Systemu Odpadowego Urzędu Marszałkowskiego. Na podstawie danych uzyskanych za 2011 r. zebrano informacje o 86 producentach odpadów niebezpiecznych.

Pod względem ilości wytworzonych odpadów do największych podmiotów należały:

- "NAFTAN" Sp. z o.o. we wsi Oleksze, gm. Orla - 99,94 Mg
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Hajnówce - 49,01 Mg
- Separator Service Sp. z o. o. w Hajnówce - 28,80 Mg
- „WRZOSBUD” Artur Sacharczuk w Hajnówce i Narwi - 14,01 Mg

Na terenie powiatu wytworzono 364,7 Mg odpadów niebezpiecznych, zebrano 556,9 Mg natomiast unieszkodliwiono 118,9 Mg. Zbieraniem zajmowało się 7 specjalistycznych firm posiadających odpowiednie zezwolenia.

Największą grupę odpadów niebezpiecznych stanowiły materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Z uwagi na fakt, iż wyroby zawierające azbest należy usunąć z terenu kraju do końca 2032 roku zakłada się, że powstająca ilość odpadów azbestowych będzie sukcesywnie rosła.

Liczną grupą są zużyte sorbenty i osady pofiltracyjne.

Znaczącą ilość odpadów niebezpiecznych na terenie powiatu stanowią medyczne odpady niebezpieczne. Są one w całości unieszkodliwiane poprzez spalanie w zmodernizowanej w sierpniu 2001 r. spalarni odpadów medycznych Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Hajnówce.

PRZECIWDZIAŁANIA – KONTROLE SKŁADOWISK I ZAKŁADÓW PRZEMYSŁOWYCH

Od czasu wydania poprzedniego ostatniego raportu o stanie środowiska powiatu Inspektorat przeprowadził następujące kontrole podmiotów pod kątem gospodarki odpadami.

- **Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna „ROLMAK” w Makówce - Ferma Trzody Chlewnej we wsi Krzywiec, gm. Narew** (kontrola: sierpień 2011 r.). Kontrolowany zaprzestał prowadzenia hodowli trzody chlewnej, o czym powiadomił Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego. W dniu kontroli potwierdzono brak działalności zakładu. Budynki inwentarskie oraz obiekty związane z chowem trzody chlewnej nie były wykorzystywane. Opłaty za korzystanie ze środowiska zostały naliczone i opłacone. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami.
- **”CDD Polska” Mirosław Sadowski w Hajnówce** (kontrola: wrzesień 2011 r.). Firma zajmuje się sprzedażą pokrycia dachowego. Odpady powstają w wyniku prac remontowo-budowlanych. Kontrolowany posiada plan pracy usuwania wyrobów zawierających azbest. Wytworzone odpady niebezpieczne pakowano w folię, szczelnie zamykano i znakowano zgodnie z przepisami oraz układano na paletach w sposób selektywny. Prawidłowo prowadzono ewidencję odpadów. Firma rozpoczęła demontaż wyrobów zawierających azbest w 2011 r. (a tym samym wytwarzanie odpadów), w związku z czym nie miała wówczas obowiązku składania zbiorczego zestawienia danych o odpadach do Urzędu Marszałkowskiego. Nie naliczono i nie przedkładano opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska. Kontrolowany dokonał zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz okręgowemu inspektorowi pracy, nie powiadomił natomiast państwowego inspektora sanitarnego. W wyniku stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości wydano zarządzenie pokontrolne mające na celu wyeliminowanie naruszeń.
- **Spalarnia odpadów medycznych eksploatowana w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Hajnówce** (kontrola: wrzesień 2011 r.). W spalarni unieszkodliwiane są metodą termiczną odpady z diagnozowania, leczenia i profilaktyki medycznej. Odpady z termicznego przekształcania odpadów przekazano firmie posiadającej stosowne zezwolenia. Do czasu odbioru magazynowane były w odpowiedni sposób w miejscach do tego przeznaczonych. Prawidłowo prowadzono ewidencję odpadów. Spółka terminowo złożyła do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego zbiorcze zestawienie danych o odpadach za 2010 r. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami.
- **Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. - Zakład Pomocniczy w Hajnówce dla ZZO w Dubiażynie zlokalizowany w obrębie m. Poryjewo, gm. Hajnówka** (kontrola: listopad/grudzień 2011 r.). Właścicielem terenu, na którym została zlokalizowana instalacja jest Gmina Miejska Hajnówka. Odpady, które trafiają do zakładu odbierane są z terenu powiatu hajnowskiego, powiatu bielskiego z gminy Orla oraz z terenu powiatu siemiatyckiego z gminy Nurzec Stacja na podstawie stosownych decyzji. Obszar ZZO podzielony został na dwie strefy. W pierwszej zlokalizowano obiekty kubaturowe i terenowe związane bezpośrednio z przemysłowym przetwarzaniem odpadów. Źródła powstawania, miejsca wprowadzania do środowiska odpadów to przede wszystkim: linia sortownicza odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych, kompostownia i kwatera do składowania odpadów obojętnych. Strefę drugą stanowi kwatera starego składowiska. Mechaniczne przetwarzanie odpadów komunalnych jest prowadzone w zamkniętym obiekcie, w jednoprzestrzennej hali o zróżnicowanym poziomie posadzki, w której umieszczona jest główna linia technologiczna. Proces segregacji odbywa się na

dolnym poziomie hali ręcznie, przy wspomaganiu maszynowym. Górny poziom hali stanowi miejsce magazynowania i suszenia wytworzonych odpadów w postaci paliwa alternatywnego. Biologiczne przetwarzanie odpadów organicznych i zielonych prowadzone jest w kompostowni przyzmowej. Plac nie jest zadaszony i zabezpieczony przed wpływami atmosferycznymi. W części środkowej znajduje się kwatera przeznaczona do składowania odpadów obojętnych. Na terenie tym nie występuje naturalna bariera geologiczna uszczelniająca podłoże i ściany boczne. Wykonano izolację syntetyczną (geomembraną). Kwaterę wyposażono w system drenażu wód odciekowych z odprowadzeniem do studni zbiorczej zlokalizowanej przy wjeździe do kwatery odpadów. W związku z tym, że na składowisku nie przewidywano składowania odpadów ulegających biodegradacji kwatera nie została wyposażona w instalację do odprowadzania gazu składowiskowego. W dniu kontroli nie stwierdzono zalegania odpadów. Ilościową i jakościową ewidencję odpadów prowadzono zgodnie z przepisami prawa.⁴ Naruszono warunki pozwolenia na wytwarzanie odpadów poprzez przekroczenie ilości określonych w zezwoleniu. Monitoring składowiska był prowadzony niezgodnie z wymaganiami. W wyniku stwierdzonych naruszeń pouczono kontrolowanego, wydano decyzję nakładającą administracyjną karę pieniężną oraz wystąpiono do burmistrza Hajnówki wnosząc o spowodowanie realizacji obowiązku monitorowania składowiska odpadów zgodnie z warunkami decyzji oraz obowiązującymi wymogami prawa.

- **Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w m. Olchówka, gm. Narewka** (kontrola: kwiecień 2012 r.). Właścicielem i zarządzającym jest Urząd Gminy Narewka. Składowisko wyposażone jest w: wagę samochodową, brodzik dezynfekcyjny, drenaż odcieków ze zbiornikiem szczelnym żelbetowym, 3 kominki odgazowujące, ogrodzenie terenu składowiska wraz z bramą wjazdową i pasem zieleni, 3 wiaty do gromadzenia i czasowego magazynowania surowców wtórnych, barak socjalno-biurowy z wydzielonym miejscem na sprzęt p.poż., tablice informacyjne przed wjazdem, utwardzona płytami droga wjazdowa i wewnętrzna na składowisku, sprzęt pracujący na składowisku (spychacz gąsienicowy). Obiekt jest dozorowany, czynny w dni powszednie w godz. 8⁰⁰ - 15⁰⁰. Podczas oględzin stwierdzono, że wjazd na składowisko oraz droga wewnętrzna były drożne, ogrodzenie było pełne. Teren składowiska oraz wokół nie był zaśmiecony. Prace porządkowe oraz rekultywacja bieżąca są prowadzone regularnie. Wody odciekowe zbierane systemem drenażu, gromadzone są w szczelnym zbiorniku, w razie potrzeby wywożone na oczyszczalnię ścieków w Narewce lub wykorzystywane do zraszania hałdy odpadów. W wydzielonej części składowiska w boksach są magazynowane odpady pochodzące z selektywnej zbiórki prowadzonej na terenie gminy tj. butelki plastikowe typu PET, opakowania ze szkła, opakowania z papieru i tektury, które następnie przekazywane są do gospodarczego wykorzystania. Wszystkie odpady unieszkodliwione na składowisku zostały dopuszczone do składowania w decyzji zatwierdzającej instrukcję eksploatacji. Podczas oględzin w strumieniu odpadów nie stwierdzono innych niż w/w. Zgodnie z powyższymi danymi nie zostały przekroczone dopuszczone do unieszkodliwiania w ciągu roku ilości odpadów. Ewidencja prowadzona była zgodnie z przepisami prawa⁴. Kontrolowany podmiot przedłożył do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego zbiorcze zestawienie danych o odpadach w ustawowym terminie. Monitoring składowiska prowadzony był zgodnie z wymogami. Wyniki badań zostały przesłane do WIOŚ. W wyniku przeprowadzonej kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.
- **Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna "ROLMAK" w Makówce - Ferma Drobiu w Narwi** (kontrola: maj 2012 r.). Kontrolowana jednostka zaprzestała prowadzenia hodowli drobiu - sprzedała fermę. Zwierzęta padłe lub ubite z konieczności przekazano firmie posiadającej stosowne zezwolenia. Ewidencję odpadów prowadzono prawidłowo. Zbiorcze zestawienie danych przekazano do Urzędu Marszałkowskiego. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami.
- **"PRONAR" Spółka z o.o. w Narwi** (kontrola: sierpień/wrzesień 2012 r.). Ewidencję odpadów prowadzono prawidłowo. Obowiązek dotyczący opłaty produktowej i depozytowej wypełniano zgodnie z przepisami prawa. Kontrolowany posiadał decyzję Starosty Hajnowskiego udzielającą pozwolenia na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne powstających w wyniku działalności spółki w 4 zakładach zlokalizowanych w różnych częściach miejscowości Narew oraz w filii zakładu w Narewce jak też na prowadzenie działalności w zakresie odzysku odpadów innych niż niebezpieczne. W

⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. z 2006 r. Nr 30, poz. 213).

przedmiotowej decyzji nie zostały ujęte wszystkie wytwarzane przez spółkę odpady oraz przekraczano ilości wytwarzanych w ciągu roku odpadów, w związku z czym stan formalnoprawny w zakresie gospodarki odpadami wymaga uaktualnienia. W dniu 30.08.2012 r. Spółka wystąpiła do Starostwa Powiatowego w Hajnówce z wnioskiem o zmianę w/w pozwolenia. Do dnia zakończenia kontroli przedmiotowa decyzja nie została wydana. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości pouczono kontrolowanego.

Pozostałe skontrolowane zakłady, w których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie gospodarki odpadami to: Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce (kontrola: sierpień/grudzień 2011 r.), Terminal Integro Sp. z o.o. w Narewce (kontrola: wrzesień/grudzień 2011 r., wrzesień 2012r.), RINDIPOL S.A. Ciepłownia w Hajnówce (kontrola: październik/listopad 2011 r.), Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o. - Baza Paliw Nr 15 w Narewce (kontrola: październik/grudzień 2011 r.), Oczyszczalnia ścieków w Czeremsze (kontrola: listopad/grudzień 2011 r.), Oczyszczalnia Ścieków w Czyżach (kontrola: grudzień 2011 r.), Oczyszczalnia ścieków w Mochnate, gm. Hajnówka (kontrola: grudzień 2011 r.), Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce (kontrola interwencyjna: luty 2012 r.), Handlowo Produkcyjna Spółdzielnia Pracy w Hajnówce (kontrola: marzec 2012 r.), Olga Kicel Rejonowy Zbiór i Skup Złomu w Hajnówce (kontrola: kwiecień 2012 r.), Ali-Kam Hasin Farhan - Stacja paliw płynnych w Hajnówce (kontrola: kwiecień 2012 r.), "Arino House" (kontrola: maj/czerwiec 2012 r.), "KRYPTON" Sp. z o.o. Oddział w Narewce (kontrola: czerwiec 2012 r.), RUNO Sp. z o.o. w Hajnówce (kontrola: czerwiec/lipiec 2012 r.), TRANSDAR Sp. z o.o. - Stacja paliw w m. Czeremcha (kontrola: lipiec 2012 r.), „GRYFSKAND” Sp. z o. o. (kontrola: lipiec/sierpień 2012).

HAŁAS KOMUNIKACYJNY I PRZEMYSŁOWY

PRESJE – ŹRÓDŁA HAŁASU

Hałas jest jednym z najbardziej odczuwalnych zagrożeń środowiska. Z akustycznego punktu widzenia, hałasem określa się każdy niepożądany dźwięk, który w pewien sposób wpływa na tło akustyczne.

Do głównych źródeł hałasu wpływających na zwiększenie uciążliwości akustycznej dla środowiska zewnętrznego należą: ruch drogowy, ruch kolejowy, transport lotniczy oraz zakłady przemysłowe.

Na terenie województwa podlaskiego najistotniejsze źródła hałasu to transport drogowy (hałas komunikacyjny) oraz w niewielkim stopniu zakłady przemysłowe (hałas przemysłowy).

Wpływ na klimat akustyczny ma niezwykle dynamiczny rozwój motoryzacji, także na terenie powiatu siemiatyckiego. Według aktualnie dostępnych danych GUS w roku 2010 w powiecie siemiatyckim było zarejestrowanych ogółem 33502 pojazdy, a już w roku kolejnym liczba ta wzrosła do 34993 pojazdów.

Hałas przemysłowy obejmuje dźwięki emitowane przez różnego rodzaju maszyny i urządzenia oraz części procesów technologicznych, instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do hałasu przemysłowego zalicza się również dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych takie jak: urządzenia klimatyzacyjne, wentylatory itp., a także urządzenia nagłaśniające w lokalach.

W odróżnieniu od hałasu komunikacyjnego, hałas przemysłowy ma na ogół charakter lokalny.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub, co najmniej na tym poziomie oraz zmniejszenie poziomu, co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, do których należy się stosować, zawarte są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku⁵. Są one zależne od funkcji urbanistycznej, jaką spełnia dany teren oraz od pory doby (pora dzienna i pora nocna).

⁵ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120 z dnia 5 lipca 2007 r., poz. 826)

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku prowadzi badania hałasu komunikacyjnego i przemysłowego na terenie całego województwa podlaskiego. Badania przeprowadzane są w ramach planowych kontroli, a także w ramach działań interwencyjnych w wyniku skarg społeczeństwa.

STAN – POMIARY HAŁASU

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Badania monitoringowe hałasu komunikacyjnego są prowadzone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 roku⁶ oraz wytycznymi Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska.

Na terenie powiatu hajnowskiego w roku 2011 Inspektorat nie prowadził pomiarów hałasu komunikacyjnego.

PRZECIWDZIAŁANIA

HAŁAS KOMUNIKACYJNY

Największy wpływ na kształtowanie poziomu hałasu przy drogach mają parametry źródła, tzn. parametry ruchu drogowego, do których należą: natężenie ruchu, udział pojazdów ciężkich i motocykli oraz prędkość potoku pojazdów. Bardzo duży wpływ odgrywa stan techniczny pojazdów. Poza wymienionymi czynnikami dodatkowo wpływ na poziom emitowanego hałasu w warunkach miejskich ma też płynność ruchu, a także styl jazdy. O wielkości natężenia hałasu decydują również: pochYLENIE odcinka, wysokość odbiorcy nad jezdnią, odległość odbiorcy od jezdni, kształt i sposób pokrycia terenu (asfalt, beton, trawa itp.), ukształtowanie terenu i sposób jego zagospodarowania oraz ewentualne przeszkody.

Ochrona przed hałasem drogowym dotyczy metod i sposobów zarówno w strefie emisji (powstawania) jak i imisji (odbioru) hałasu.

EFEKTYWNE METODY OCHRONY PRZED HAŁASEM (tzw. metody ograniczające hałas u źródła)

Działania w strefie emisji dotyczą zmniejszenia efektu generowania hałasu przez pojazdy u źródła, czyli w przekroju drogi.

- Metody i środki związane z pojazdem i kierowcą,
- Metody i środki związane ze sposobem projektowania dróg i doбором poszczególnych elementów drogi (lokalizacja drogi i jej otoczenie, pochYLENIE drogi, przekrój poprzeczny drogi, nawierzchnia),
- Metody i środki związane z organizacją ruchu (natężenie ruchu pojazdów, struktura pojazdów, płynność ruchu z najmniejszą liczbą zatrzymań, koncentracja ruchu na określonych drogach – obwodnice, uspokojenie ruchu, utrzymanie prędkości w zakresie 30-50 km/h).

OCHRONA PRZED HAŁASEM W STREFIE IMISJI (tzw. ograniczanie hałasu u odbiorcy)

Działania w strefie imisji dotyczą stosowania odpowiednich środków ochrony odbiorcy i powinny mieć na celu ograniczenie hałasu do wartości dopuszczalnych.

- Metody i środki związane z ograniczeniem hałasu za pomocą urządzeń zlokalizowanych na drodze fali dźwiękowej pomiędzy źródłem hałasu a odbiorcą (ekrany akustyczne, wały ziemne, kombinacje ekranu ziemnego z ekranem akustycznym, pasy zieleni izolacyjnej),
- Metody i środki związane z lokalizacją i odpowiednim ukształtowaniem budynku oraz jego izolacją przed oddziaływaniami akustycznymi (lokalizowanie budynków mieszkalnych w odpowiedniej odległości od tras komunikacyjnych),
- Wymiana stolarki okiennej i izolacja ścian budynków – metody te ograniczają jedynie hałas wewnątrz budynku.

⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 października 2007 roku w sprawie prowadzenia pomiarów poziomów w środowisku substancji lub energii przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem, portem (Dz.U. Nr 192, poz. 1392)

HAŁAS PRZEMYSŁOWY – DZIAŁALNOŚĆ KONTROLNA

Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

W opisywanym okresie, na terenie powiatu Inspektorat przeprowadził 4 kontrole.

- **RINDIPOL S.A. Ciepłownia w Hajnówce, ul. 3 Maja 51, Hajnówka** (kontrola październik- listopad 2011 r.). Do najistotniejszych źródeł i miejsc powstawania hałasu na terenie kontrolowanego zakładu, z których emisja hałasu mogłaby stanowić problem w środowisku zewnętrznym (poza zakładem) należą budynki z pracującymi wewnątrz w ruchu ciągłym urządzeniami oraz pracujący obecnie średnio ok. 4 – 6 godzin na dobę rębak bębnowy służący do rozdrabniania zrzn. Kontrolowany obiekt posiada pozwolenie zintegrowane, w którym zostały określone dopuszczalne poziomy hałasu: 55 dB A w godz. 6⁰⁰-22⁰⁰, 45 dB A w godz. 22⁰⁰-6⁰⁰. Zakład wywiązuje się z obowiązku prowadzenia, co najmniej raz na dwa lata pomiarów wielkości emisji hałasu emitowanego do środowiska. Ostatnie badania wykonane w dniu 15.10.2010 r. nie wykazały występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych na pobliskich terenach zabudowy mieszkaniowej.
- **Fornir Hajnówka – Zakład Produkcyjny w Hajnówce, ul. 3 Maja 51** (kontrola w grudniu 2011 r.). Przedmiotem działalności firmy jest produkcja i sprzedaż okleiny z drewna naturalnego. W Hajnówce przy ul. 3 Maja 51 prowadzony jest tylko magazyn i sprzedaż okleiny gotowej. Najbliższe sąsiedztwo stanowią zakłady produkcyjne, nieużytki, droga dojazdowa oraz sklep wielkopowierzchniowy. Zewnętrznym źródłem hałasu jest praca wózka widłowego, źródeł wewnętrznych nie ma ze względu na to, iż w zakładzie nie są prowadzone prace produkcyjne. Zakład nie posiada decyzji starosty powiatowego określającej dopuszczalne wielkości hałasu przenikającego do środowiska powstających w wyniku prowadzonej działalności. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska dopuszczalne wielkości hałasu dla tego podmiotu wynoszą: 55 dB A w godz. 6⁰⁰ – 22⁰⁰; 45 dB A w godz. 22⁰⁰ – 6⁰⁰. W trakcie kontroli pomiary emisji hałasu nie były wykonywane z powodu braku źródeł emisji.
- **Fabryka mebli „FORTE” S.A. w Ostrowi Mazowieckiej – Oddział w Hajnówce, ul. 3 Maja 51** (kontrola w grudniu 2011 r.). Przedmiotem działalności jest produkcja mebli z drewna litego i naturalnych oklein z płyty wiórowej. W roku 2010 w zakładzie zmieniono proces technologiczny w związku z czym wyłączono z eksploatacji dwa filtry tkaninowe (jeden od strony ul. Ciesielskiej, drugi od strony ogródków działkowych). W skład zmodernizowanej instalacji wchodzi: 10 wentylatorów wyciągowych filtrów tkaninowych, 1 wentylator przesyłowy trocin, 1 wentylator przesyłowy, 1 wentylator wyciągowy od cyklonu. Wewnętrznymi źródłami hałasu są zlokalizowane wewnątrz hal produkcyjnych linie produkcyjne i wykorzystywane przy produkcji maszyny. Oddział w Hajnówce posiada decyzję Starosty Powiatowego w Hajnówce określającą dopuszczalne poziomy hałasu emitowanego do środowiska: na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 50 dB A w godz. 6⁰⁰ – 22⁰⁰, 40 dB A w godz. 22⁰⁰ – 6⁰⁰, na terenach mieszkaniowo – usługowych 55 dB A w godz. 6⁰⁰ – 22⁰⁰, 45 dB A w godz. 22⁰⁰ – 6⁰⁰. Przeprowadzone w trakcie kontroli pomiary emisji hałasu w punkcie przy ul. Ciesielskiej 15 w porze dziennej nie wykazały występowania przekroczeń poziomów dopuszczalnych hałasu. W porze nocnej zakład nie pracuje. Po poprzedniej kontroli zakładu, która wykazała występowanie przekroczeń wartości hałasu w tym punkcie pomiarowym urządzenia zamontowane od ul. Ciesielskiej zostały wyłączone z eksploatacji. Zakład wywiązuje się z wykonywania pomiarów hałasu raz na dwa lata zgodnie z posiadanym pozwoleniem zintegrowanym.
- **Zakłady Maszynowe „Hamech” Sp. z o.o., ul. Armii Krajowej 3, Hajnówka** (kontrola w czerwcu 2012 r.). Spółka specjalizuje się w kompleksowej realizacji obiektów suszarniano – energetycznych, a także modernizacji starych kotłowni i suszarni na bazie sprawdzonych technologii. Źródłami zewnętrznymi hałasu jest praca urządzeń wentylacji poszczególnych hal, systemy wyciągu zanieczyszczeń z procesów spawalniczych i malarskich oraz ruch wewnętrzny na placach składowych i magazynowych. Wyciągi i wyrzutnie wentylacji usytuowane są od strony południowo – zachodniej zakładu, tzn. od strony sąsiadujących terenów przemysłowych. Podmiot prowadzi badania automonitoringowe hałasu. Przeprowadzona wizja lokalna terenu zakładu, oględziny i ocena sposobu eksploatacji instalacji i urządzeń

technologicznych, instalacji i urządzeń chroniących środowisko w zakresie emisji hałasu nie wykazała nieprawidłowości.

Należy podkreślić, że na skutek przeprowadzonych kontroli oraz obowiązku uzyskania pozwolenia zintegrowanego dla niektórych przedsiębiorstw, wiele zakładów przemysłowych wprowadziło już lub wprowadza szereg zabezpieczeń akustycznych, które skutecznie wyeliminowały nadmierny hałas na terenach mieszkalnych. Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami były: wyciszenia i wygłuszenia maszyn, obudowy akustyczne, tłumiki, kabiny dźwiękoszczelne, środki natury organizacyjnej (np. zmiana trybu pracy zakładu), dobór mało hałaśliwej technologii produkcji, urządzeń, maszyn i środków transportu, ekrany akustyczne.

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

PRESJE – ŹRÓDŁA PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO

Pole elektromagnetyczne (PEM) jest zjawiskiem fizycznym złożonym z układu dwóch pól: elektrycznego i magnetycznego. Zmiany pola elektrycznego i magnetycznego rozchodzą się w przestrzeni w postaci fal elektromagnetycznych.

W środowisku występują dwa rodzaje źródeł pól elektromagnetycznych: naturalne (pole magnetyczne Ziemi, pole wytwarzane przez wyładowania atmosferyczne, promieniowanie kosmiczne i promieniowanie Słońca) oraz sztuczne (powstające wokół radiolinii i wytwarzane przez instalacje służące do komunikacji za pomocą fal (np. stacje radarowe, anteny nadawcze radiowo – telewizyjne, aparaty CB-radio, stacje telefonii komórkowej), napowietrzne linie przesyłowe wysokiego napięcia, stacje elektroenergetyczne oraz urządzenia elektryczne codziennego użytku takie jak: telefony, kuchenki mikrofalowe, telewizory itp.).

Niewątpliwie najbardziej niebezpiecznymi źródłami PEM oddziałującymi negatywnie na środowisko i zdrowie są stacje radiowe i telewizyjne, nadajniki GSM, linie wysokiego napięcia.

W Polsce obowiązują niezależne przepisy ochronne związane z narażeniem na promieniowanie elektromagnetyczne dotyczące ochrony środowiska. Wartości dopuszczalne zostały określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku⁷. Zgodnie z rozporządzeniem dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych wyznaczone zostały dla terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz miejsc dostępnych dla ludności i odnoszą się do różnych zakresów częstotliwości. Parametry PEM określa się zależnie od częstotliwości. Dla małych częstotliwości rzędu kilku – kilkuset herców można zmierzyć zarówno wielkości składowej elektrycznej (natężenie określane w voltach na metr – V/m) jak i składowej magnetycznej (natężenie określane w amperach na metr – A/m). Dla wyższych częstotliwości (np. radiowych) jako parametr podaje się gęstość mocy wyrażaną w watach na metr kwadratowy – W/m². W każdym z dwóch przypadków można wyliczyć wielkość składowej elektrycznej i magnetycznej.

Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową

Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego	Parametr fizyczny			
	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy	
Lp.	1	2	3	4
1	50 Hz	1 kV/m	60 A/m	-

Zakres częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko, dla miejsc dostępnych dla ludności.

⁷ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U Nr 192, poz. 1883).

Parametr fizyczny		Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego				
Lp.	1	2	3	4
1	0 Hz	10 kV/m	2.500 A/m	-
2	od 0 Hz do 0,5 Hz	-	2.500 A/m	-
3	od 0,5 Hz do 50 Hz	10 kV/m	60 A/m	-
4	od 0,05 kHz do 1 kHz	-	3 ^f A/m	-
5	od 0,001 MHz do 3 MHz	20 V/m	3 A/m	-
6	od 3 MHz do 300 MHz	7 V/m	-	-
7	od 300 MHz do 300 GHz	7 V/m	-	0,1 W/m ²

Objaśnienia:

Podane w kolumnach 2 i 3 tabeli wartości graniczne parametrów fizycznych charakteryzujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych odpowiadają:

- a) wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości do 3 MHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,
- b) wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych o częstotliwości od 3 MHz do 300 MHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,
- c) wartości średniej gęstości mocy dla pól elektromagnetycznych o częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz lub wartościom skutecznym dla pól elektrycznych o częstotliwościach z tego zakresu częstotliwości, podanej z dokładnością do jednego miejsca znaczącego po przecinku,
- d) f - częstotliwość w jednostkach podanych w kolumnie 1,
- e) 50 Hz - częstotliwość sieci elektroenergetycznej

STAN – POMIARY MONITORINGOWE

Od roku 2008 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku realizuje program badań pól elektromagnetycznych opracowany zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska⁸. Program zakłada skoncentrowanie pomiarów na obszarach dostępnych dla ludności tj. w centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. oraz w pozostałych miastach i na terenach wiejskich. Zakres badań obejmuje pomiary natężenia składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego w przedziale częstotliwości, co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz.

W ramach 3-letniego programu, Inspektorat corocznie przeprowadza pomiary w 45 punktach pomiarowych rozmieszczonych na terenie całego województwa.

W roku 2011, na obszarze powiatu, pomiary przeprowadzono w 2 miejscowościach: w Hajnówce i Białowieży.

Wyniki pomiarów pól elektromagnetycznych wykonanych na terenie powiatu w roku 2011.

Lp.	Lokalizacja punktu	Współrzędne	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego [V/m]	Wartość niepewności pomiaru [V/m]	Procent wartości dopuszczalnej [%]
1	Hajnówka	N 52°44'14,4" E 22°35'25,5"	0,28	0,014	4,0
2	Białowieża	N 52°42'07,4" E 23°51'07,4"	0,07	0,0035	1,0

źródło: WIOS

⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr221, poz. 1645).

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów stwierdza się, iż **w żadnym z punktów nie odnotowano przekroczeń** dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych.

Należy podkreślić, że przeprowadzone pomiary na terenie całego województwa podlaskiego, nie wykazały występowania przekroczeń norm w żadnym z punktów pomiarowych (norma wynosi 7 V/m). Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w żadnym przypadku nie przekroczyła wartości 1 V/m.

Na rok 2012 Inspektorat zaplanował na terenie powiatu pomiary pól elektromagnetycznych w Kleszczelach i Narwi. Wyniki przeprowadzonych pomiarów zostaną przedstawione w kolejnej informacji o stanie środowiska na terenie powiatu.

OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED AWARIAMI

Zagrożenia środowiska na terenie powiatu mogą powstawać w przypadku awarii czy katastrof w obiektach przemysłowych lub podczas transportu substancji niebezpiecznych. Zdarzenia te charakteryzują się wieloma specyficznymi cechami: niepewnością ich wystąpienia, indywidualnym niepowtarzalnym przebiegiem, złożonością przyczyn, różnorodnością bezpośrednich skutków. W ramach przeciwdziałania powstawaniu poważnych awarii i poważnych awarii przemysłowych, powodujących zagrożenie zdrowia i życia oraz zagrożenie dla środowiska, WIOŚ w Białymstoku prowadzi szereg czynności przeciwdziałających ich wystąpieniu. Podstawowym sposobem przeciwdziałania są kontrole jednostek gospodarczych, które magazynują bądź prowadzą obrót niebezpiecznymi substancjami. Ponadto Inspektorat bierze udział w organizowanych przez policję akcjach szczegółowych kontroli transportu drogowego przewożącego towary niebezpieczne.

NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE CHEMICZNE W ZAKŁADACH PRZEMYSŁOWYCH

WIOŚ w Białymstoku prowadzi rejestr i kontrole obiektów mogących spowodować poważne awarie w środowisku. W rejestrze znajduje się 5 zakładów zlokalizowanych na terenie powiatu, które możemy podzielić na 3 grupy: zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej, zakłady o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej oraz inne zakłady mogące być źródłem poważnej awarii przemysłowej⁹.

Zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej:

- Operator Logistyczny Paliw Płynnych Sp. z o.o. w Płocku, ul. Otolińska 21, Baza Paliw Nr 15 w Narewce (magazynowane i przeładowywane substancje niebezpieczne to paliwa płynne oraz mieszaniny gazów propan-butan).
- TERMINAL INTEGRO Sp. z o.o. Planta 17-220 Narewka (magazynowana i przeładowywana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).
- "KRYPTON" Sp. z o.o. ul. Wałowa 6, 08-110 Siedlce Oddział Zabłotczyzna 30 (magazynowana i przeładowywana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).

Zakłady o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej:

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Białymstoku 15-423 Białystok, ul. Grochowa 2a, Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce, ul. Białostocka 7 D (magazynowana i przeładowywana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).

Inne zakłady mogące być źródłem poważnej awarii przemysłowej:

- „GRYFSKAND” Sp. z o.o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce Zakład Produkcji Węgla Aktywnych w Hajnówce (magazynowana substancja niebezpieczna to mieszaniny gazów propan-butan).

Wymienione powyżej zakłady o dużym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej (ZDR) opracowały, wymagane przepisami, dokumentacje dotyczące ich bezpieczeństwa: Programy zapobiegania awariom,

⁹ Powyższy podział określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej; Dz.U. 58, poz. 535 z późn. zmianą.

Raporty o bezpieczeństwie, Wewnętrzne plany operacyjno-ratownicze. Wszystkie ZDR z terenu Powiatu Hajnowskiego w rozpatrywanym okresie przeprowadziły aktualizacje posiadanych dokumentacji, raporty o bezpieczeństwie zostały zatwierdzone decyzjami przez Komendanta Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Białymstoku. Zakłady poddawane są cyklicznie kontrolom WIOŚ w Białymstoku, zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska, co najmniej raz w roku.

Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Białymstoku Baza Magazynowa i Rozlewnia Gazu Płynnego w Hajnówce jest zakładem zaliczonym do grupy zakładów o zwiększonym ryzyku powstania poważnej awarii przemysłowej. Przedsiębiorstwo opracowało wymagany przepisami „Program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym na terenie Zakładu gazu Bezprzewodowego w Hajnówce przy ul. Białostockiej 7D”. Zakład poddawany jest cyklicznie kontrolom WIOŚ w Białymstoku, zgodnie z ustawą o Inspekcji Ochrony Środowiska, co najmniej raz na dwa lata.

Poza zakładami ZDR i ZZR, zakładem który może być źródłem poważnej awarii przemysłowej na terenie powiatu Hajnowskiego jest „GRYFSKAND” Sp. z o.o. w Gryfinie Oddział w Hajnówce Zakład Produkcji Węgla Aktywnych w Hajnówce wykorzystujący mieszaniny gazów propan-butan jako paliwo w posiadanych instalacjach technologicznych.

W wyniku kontroli w/w instalacji nie stwierdzono nieprawidłowości. Zalecenia wydane po poprzednich kontrolach WIOŚ zostały zrealizowane.

W rozpatrywanym okresie na terenie powyższych zakładów nie nastąpiły istotne zmiany w ruchu.

TRANSPORT

Poważne źródło zagrożenia na terenie powiatu, oceniane nawet na większe niż pochodzące od obiektów stacjonarnych, mogą stwarzać katastrofy kolejowe oraz wypadki drogowe środków transportu, przewożących materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych na tych trasach, grożą one bezpośrednim skażeniem wód płynących.

Na terenie powiatu hajnowskiego znajduje się 10 stacji paliw. Eksploatacja ich może stworzyć lokalne zagrożenie dla środowiska np. możliwość awarii czy pożary.

Głównie jednak wypadki o znamionach poważnych awarii wynikają z transportu paliw płynnych do zaopatrzenia stacji paliw jak również gazu z istniejących baz przetłukowo-magazynowych na teren kraju.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku uczestniczy w cyklicznie powtarzanych działaniach kontrolnych ukierunkowanych na kontrolę przewozów drogowych towarów niebezpiecznych, prowadzonych na obszarze województwa, na głównych drogach wylotowych z Białegostoku. Akcje organizowane są przez Komendę Wojewódzką Policji przy współpracy Państwowej Straży Pożarnej, Transportowego Dozoru Technicznego, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz Straż Graniczną i Inspekcję Transportu Drogowego. Kontrolą objęto kołowe i kolejowe środki transportu materiałów toksycznych i surowców chemicznych. Zakres kontroli obejmuje sprawdzenie stanu technicznego środków transportu, wymaganego wyposażenia i prawidłowości oznakowania oraz kompletności dokumentacji.

W rozpatrywanym okresie na terenie powiatu, nie odnotowano poważnych awarii jak również zdarzeń o znamionach poważnych awarii, zarówno na terenie zakładów będących potencjalnymi sprawcami jak i w transporcie drogowym i kolejowym towarów niebezpiecznych.

Opracował:
Wydział Monitoringu Środowiska

NACZELNIK WYDZIAŁU
MONITORINGU ŚRODOWISKA

mgr inż. Grzegorz Bok

Akceptował

w.z. Podlaskiego Wojewódzkiego
Inspektora Ochrony Środowiska
inż. Lech Januszko
Zastępca Wojewódzkiego Inspektora
Ochrony Środowiska
